ZUMAG

Časopis študentov Filozofickej fakulty KU v Ružomberku | Ročník XII. | Číslo 5 (máj 2015) | 0,50 €

Rozhovor

Genius locci

...hudobné duo, ktoré má potenciál

Reportáž

Z cigarového raja

...a krajiny Fidela Castra

Téma

Univerzitná láska

...o pároch, ktoré zblížila práve naša univerzita

viac informácií z prostredia
Katolíckej univerzity v Ružomberku

media.ku.sk

e-zine x rozhlas x televízia x aktuality x foto

E-ZINE

Aktuálne články študentov žurnalistiky, nielen o aktuálnych podujatiach z prostredia univerzity

pulz rádio

S **PULZ**om máte o zábavu vždy postarané

Sledujte naše
TELEVÍZNE NOVINY KU
ale aj ďalšie relácie

Najnovšie správy nájdete v časti **Aktuality ku.sk**

Pozrite si fotografie zo všetkých podujatí organizovaných univerzitou media.ku.sk prináša aj sekciu **foto**

ZUMAG

ČASOPIS ŠTUDENTOV FILOZOFICKEJ FAKULTY KATOLÍCKEJ UNIVERZITY V RUŽOMBERKU

ČÍSLO 5
MÁJ 2015 | ROČNÍK XII.
CENA 0,50 €

šéfredaktor:
Nikola Kokiová (nk)

zástupca šéfredaktora:
Jakub Liška

editori:
Imrich Gazda

fotoeditor:
Michal Koliba

redakcia:
Zodpovední redaktori:
Patrícia Víťazová,
Dominik Farkaš (df),
Jakub Liška, Lucia Melková

a redaktori:
František Bartek,
Dominika Spodniaková,
Miroslava Jančulová,
Monika Ostrovská,
Alex Jurišová,
Nikola Marhefková (nm),
Barbora Kubovová

jazyková korekcia:
Nikola Kokiová

grafická úprava a sadzba:
Michal Koliba

vydavateľ a tlač:
Katedra žurnalistiky Filozofickej fakulty, Katolíckej univerzity v Ružomberku

Redakcia si vyhradzuje právo na apretáciu textu.

Vaše pripomienky a návrhy nám môžete zasielať na na facebooku Časopis Zumag

Názory a tvrdenia v tomto časopise nevyjadrujú oficiálne stanovisko Filozofickej fakulty Katolíckej univerzity v Ružomberku

archív starších vydaní:
zumag.ku.sk

foto obálka:
Michal Koliba

Druhé miesto s príchuťou zlata

Vo Zvolene sa v polovici apríla konal ďalší ročník celoslovenskej novinárskej súťaže Štúrovo pero. Mimoriadne úspešný pre ZUMAG. Neviem ani opísať radosť, ktorú sme si z Knižnice Ľudovíta Štúra priniesli.

V kategórii vysokoškolských časopisov sme súťažili s ďalšími ôsmimi študentskými periodikami. Porota hodnotila pestrosť rubrík, kvalitu príspevkov a fotografií a samozrejme, grafickú podobu periodík. Poznám (aj) tohtoročných víťazov, viem, aké majú materiálne zabezpečenie a kvalitnú tlač. ZUMAG som prihlásila s malou dušičkou, celý čas som si v duchu šepkala a prosila, nech v tej veľkej konkurencii uspeje. Je ako moje dieťa, ktorému venujem veľa času a na jeho úspech som ako správna mama veľmi pyšná.

V sobotu to bolo. Sedeli sme vzadu na kreslách, kropaje potu mi vystúpili na čelo, porota udelila Cenu primátora mesta Zvolen...meno nášho časopisu nezaznelo. Tretie miesto sa rozhodla porota neudeliť, tep sa mi zrýchlil. „2.miesto, finančnú prémiu 50 € a zájazd do Bruselu pre jedného člena redakcie získava... ZUMAG, časopis študentov...“ To ostatné som už nepočula pre moje víťazné gesto a ohlušujúce „áno“. Takmer som sa potkla a nevedela, komu skôr podať ruku, taká som bola šťastná.

Vieme, že naša tlač sa s víťazmi nemôže rovnať. Aj v grafike máme čo doháňať, stále je čo vylepšovať. Víťazným časopisom nemožno uprieť kvalitné prevedenie, vedia, ako sa dobre „predať“. Ale my robíme kvalitnú žurnalistiku a porota to ocenila. Pre nás je aj strieborná priečka s príchuťou zlata. Toto umiestnenie ma veľmi motivovalo. Posledný rok môjho štúdia na KU sa budem snažiť dať ZUMAG-u čo najviac (nie žeby som doteraz nedávala). Spolu s celou redakciu mu ešte vdýchneme chuť žiť a uspieť. Hlavou nám teraz víria mnohé nápady a vy sa môžete tešiť na to, ako ich pretavíme do skutočnosti.

V aktuálnom čísle sme si pre vás pripravili cestu na Kubu. Slnko, exotika, zážitky...kto by na to všetko nemal chuť? Porozprávame sa so sesterským duom, ktoré si hľadá miesto vo svete slovenskej hudobnej scény. V športe sa zameriame na nestarnúce legendy, Jaromír Jágr a jeho úspechy na ľade hovoria za všetko. Prinesieme vám i zopár knižných tipov, v hudbe vás naladíme na správnu nôtu a vo filme sa môžete tešiť na recenziu úspešného seriálu Stúpenci zla. A aby toho nebolo málo, celé číslo bude prevoňané omamným oparom čerešňových kvetov, nekonečných bozkov a lásky...Ale okrem toho bozkávania sa nezabudnite aj učiť na skúšky.

Prajem vám leto plné zážitkov, teplých dní a príjemného čítania. Vidíme sa v septembri. Dozumagovania, priatelia!

Nikola Kokiová
šéfredaktorka

tv Unica | rádio Polz | media.ku.sk

foto: Michal Koliba

Takmer polovica absolventov nepracuje vo svojom odbore

Prieskum | Nová webová stránka lepsieskoly.sk obsahuje údaje od vyše 15 000 respondentov. Ide o magistrov a inžinierov vysokoškolského štúdia, ktorí sa zapojili do prieskumu. Vyplýva z neho, že takmer polovica absolventov nikdy nepracovala vo svojom vyštudovanom odbore. Pätina vo svojom zamestnaní nepotrebuje diplom a vyše polovica by si zvolila inú školu. Web informuje aj o rozdieloch v platoch, ktoré v určitých prípadoch presahujú tisíc eur. Opiera sa pritom o údaje Sociálnej poisťovne o absolventoch VŠ štúdia. Podľa nich najviac zarábajú absolventi informatických a elektrotechnických odborov, ktorí sa zamestnajú s takmer 100% úspešnosťou. Podstatne menší zárobok majú absolventi sociálnych a humanitných vied. Prieskum realizovalo Centrum vedecko-informačných informácií v rámci národného projektu Vysoké školy ako motory rozvoja vedomostnej spoločnosti. Ten vznikol ako reakcia na rastúci nepomer v zastúpení jednotlivých odborov a má informovať budúcich vysokoškolákov o možnostiach zamestnať sa. (Nikola Marhefková)

Poradili, ako bojovať so stresom

Poradenské centrum | „Stres je prirodzená reakcia nášho organizmu", touto vetou otvoril prednášku, magister Juraj Holdoš. Podľa jeho slov sa stres prejavuje u každého človeka iným spôsobom. Ľudia pod vplyvom stresu najskôr prežívajú poplach, neskôr prejdú do fázy odolnosti a nakoniec sa dostanú až do stavu vyčerpanosti. Majú zrýchlený dych, zrýchlené reakcie alebo tiky. „Preto by sme so stresom mali bojovať, či už dychovými cvičeniami alebo pozitívnym myslením. Nájsť si záľuby, ísť športovať alebo si predstavovať situácie, ktoré náš čakajú tak, že skončia kladným výsledkom", dodal Holdoška. Pitie alkoholu na stres nemá kladné účinky. Alkohol síce stres rozpúšťa, ale je veľmi negatívny a nepôsobí dlhodobo. Nakoniec odporučil, že bojovať so stresom dá aj tým, že si budeme vedieť urobiť srandu sami zo seba. Nie zosmiešňovať iných ľudí, ale vedieť sa zabaviť sám na sebe. Poradenské centrum v Ružomberku vzniklo v roku 2012 a poskytuje komplexné poradenstvo, pomoc a podporu v rôznych životných situáciách. (Lenka Bartošová)

Pulz rádio spúšťa vysielanie na frekvenciách rádia Rebeca

Pulz rádio | Minulú stredu odštartovalo Pulz rádio vysielanie na frekvenciách Rádia Rebeca. Pilotnú reláciu si však nevypočuli z martinského štúdia, ale z rozhlasového štúdia v Ružomberku. „Projekt Študentská vlna bol vytvorený na môj podnet. Katolícka univerzita je moja alma mater. Fungujúce Pulz rádio som ako niekdajší študent pomáhal vybudovať, a tak poznám jeho technickú i obsahovú stránku," povedal šéfredaktor Rádia Rebeca Miloš Hrabovský. Hrabovský chce podľa vlastných slov priniesť nové skúsenosti ná-dejným moderátorom. Hlasové schopnosti môžu rozvíjať každý deň od pondelka do štvrtka od 18:00 do 21:00. Tematické i hudobné relácie študentov univerzity zaplnia prázdny priestor na vlnách 99,6 MHz. „Viem, že sú tam talentovaní mladí ľudia, ktorí do živého vysielania môžu vniesť iskru, aká ešte v inom rádiu nebola. Sú v súčasnosti neoceniteľnou pomocnou rukou pri koordinácii tohto významného projektu. Preto si toto prvenstvo Katolícka univerzita skutočne zaslúži," dodal Hrabovský k odpovedi na otázku, prečo práve KU bola prvou univerzitou, s ktorou uskutočnila spoluprácu. Moderátori Pulz rádia si však uvedomujú svoju zodpovednosť aj napriek radosti z nového projektu. „Z tohto projektu sa nesmierne teším, no ja osobne mám stále obavy z vysielania pre takú veľkú skupinu poslucháčov, akú má Rádio Rebeca," vyjadrila sa moderátorka a študentka žurnalistiky Lenka. (Petra Mikulajčíková)

foto: Michal Koliba, Anton Kulan,

Maturantov najviac láka psychológia

Filozofická fakulta | 11. februára sprístupnila filozofická fakulta priestory jednotlivých katedier širokej verejnosti. Lákadlom pre stredoškolákov bola katedra psychológie, ktorá mala najväčšiu účasť spomedzi všetkých ostatných. „Študovať psychológiu je moderné, preto si ju veľa z nás vybralo," vyhlásila študentka zo Spišskej Novej Vsi. Uchádzači o tento odbor si fakultu pochvaľovali. „Som tu len chvíľu, no už teraz vidím, že prístup k študentom je tu veľmi priateľský," povedal maturant z Popradu. Naopak katedra žurnalistiky sa na rozdiel od predchádzajúcich ročníkov veľkému záujmu verejnosti netešila. O tento odbor sa zaujímali len štyria študenti, čo bolo pre vedenie prekvapením. „Tak málo uchádzačov sme tu ešte nemali," skonštatoval zástupca vedúceho katedry žurnalistiky, Pavel Izrael. „Neviem, prečo nás je tak málo," povedala uchádzačka o odbor. Zároveň dodala, že pre ňu bolo jasnou voľbou navštíviť katedru žurnalistiky práve na Katolíckej univerzite. Pre študentov, ktorí sa prišli zoznámiť s filozofickou fakultou boli prichystané aj rôzne sprievodné akcie. Vyskúšali si moderovanie v rozhlasovom, či televíznom štúdiu, alebo robili aktivity v anglickom jazyku. Budúcich vysokoškolákov si získala hlavne univerzitná knižnica. „Je úžasná, dokázala by som v nej stráviť aj celý deň," uviedla študentka Nikola. „Knižnica sa mi z celej univerzity páči najviac," dodal gymnazista Miloš. Deň otvorených dní sa nekonal len na filozofickej fakulte. Mladí ľudia sa mohli v ten istý deň informovať o podmienkach štúdia a prijímacieho konania, ako aj získať bližšie informácie o zameraní ponúkaných študijných programov aj na ostaných fakultách Katolíckej univerzity. (Diana Bilousová)

Nové vedenie Univerzitnej knižnice zmeny neplánuje

Knižnica | Nová riaditeľka Univerzitnej knižnice KU, Katarína Matušková, nastúpila do funkcie prvého marca. Stalo sa tak potom, čo spolu s viacerými uchádzačmi zareagovala na oznam o výberovom konaní na stránke univerzity a následne ním úspešne prešla. „Výberové konanie prebiehalo v dvoch kolách, na základe zmeny organizačného poriadku," tvrdí riaditeľ vnútornej správy Dušan Škrabek. Knižnicu v najbližšom období veľké zmeny nečakajú. „Som na tomto poste krátko na to, aby som niečo menila," povedala Katarína Matušková. Vedúca chce pokračovať v tom, čo tu už je zaužívané, neskôr nevylučuje menšie zmeny v prevádzke budovy. Okrem toho, že sa venuje práci a rodine, pracuje aj ako redaktorka a moderátorka v mestskej ružomberskej televízií MTR. Pri moderovaní správ sa strieda s Petrom Kravčákom, odborným asistentom FF KU. Katarína Matušková je historička umenia a doteraz pracovala v Liptovskej Galérii Petra Michala Bohúňa v Liptovskom Mikuláši. Venovala sa digitalizácii zbierkových predmetov. (Diana Bilousová)

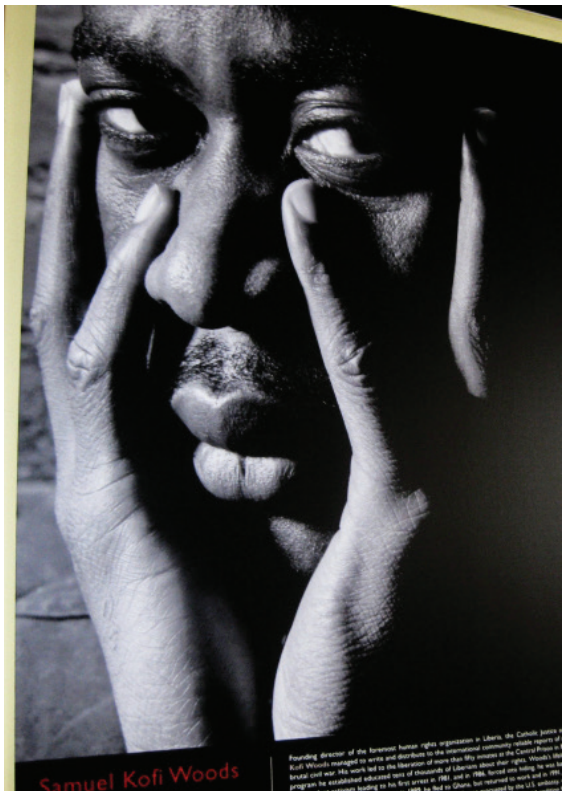

Väznených či mučených bojovníkov študenti obchádzali

Knižnica | V priestoroch Univerzitnej knižnice KU prebieha svetoznáma prehliadka fotografickej výstavy pod názvom „Hovoriť pravdu mocným," pri ktorej sa pristavil len málokto. Portréty predstavujú aktivistov, ktorí sa zaslúžili o presadzovanie ľudských, politických či náboženských práv. Medzi bojovníkmi nájdeme známe mená ako Dalai Láma, arcibiskup Desmond Tutu či Václav Havel. Autorom fotografií je americký fotograf a držiteľ Pulitzerovej ceny Eddie Adams. Keď sme hovorili so študentmi prechádzajúcimi okolo výstavy, mnohí netušili čo, respektíve kto je na fotografiách a v akom duchu sa výstava nesie. Počas dvoch hodín sa z 23 okoloidúcich študentov pristavili iba dve študentky. „Nevedela som, že tu prebieha nejaká výstava, iba som prechádzala okolo a zahliadla stojany. Pristavila som sa, pretože ma to zaujalo," povedala študentka pedagogiky Mária. Študentov odrádzal aj fakt, že texty sprevádzajúce výstavu boli v anglickom jazyku a jediná brožúra so slovenským prekladom sa po pár dňoch stratila. „Aj keď sa považujem za zdatnú, čo sa týka jazyka, odradilo ma množstvo textu, pri ktorom by som strávila asi viac času, ako som mala, a tak som si prezrela iba fotografie," vysvetlila študentka Nikola. Výstava prebiehala vo viacerých knižniciach na Slovensku. Na pôde KU bude trvať do 17. februára. Spropagovaná však bola iba na internetovej stránke školy a knižnice. Vyjadrenie riaditeľky Univerzitnej knižnice Soni Hlinkovej, prečo nebola svetoznáma výstava spropagovaná viac, sme sa nedozvedeli. „Podľa mňa je veľká škoda, že sa o tak významnej výstave medzi študentmi nevie," povedala okoloidúca študentka Kristína. „Myslím, že by bolo lepšie riešenie, keby bola výstava zorganizovaná podobne ako akcia Utorky s hosťami," dodal študent Martin. (Barbora Kubovová)

foto: www.kniznicatv.sk, Anton Kulan

Na Slovensku je to tak!

Kauzička sem, kauzička tam, vždy sa nájde niečo, čo postaví pospolitý slovenský ľud na nohy a vo väčšine prípadov sa to týka arogancie moci, ktorá presahuje akékoľvek hranice únosnosti.

Keď však posledné dni začalo byť až podozrivo ticho, prišiel Ďurko s tým, že akosi nemá peniaze na vyplatenie dodávateľov, a to aj napriek tomu, že za posledné roky vyhral niekoľko vyslovene predražených stavebných zákaziek prostredníctvom svojej firmy Váhostav.

A aj keď sa náš pán premiér tvári, že on sa s Ďurkom v živote ani len nevidel, z jeho reakcií je jasné, že sa zvolebnieva. Môže vykrikovať do médií, že Široký nikdy nebol a ani nikdy nebude mecenášom Smeru. Môže sa dokonca aj snažiť umelo vytvárať kauzy na to, aby prekryl skutočný problém. Váhostav je totiž veľmi veľký problém aj pre neho samého, pretože v celej galaxii je asi jediný, ktorý nevie o tom, že Široký mu je veľmi blízka osoba.

Pri častých výmenách garnitúr na Slovensku nikdy nie je dobrým krokom spoliehať sa na to, že pravicová koaličná vláda dodrží zmluvy, ktoré podpísala ľavicová. Preto je ešte nezmyselnejšie spoliehať sa na vykrytie strát budúcimi ziskami, ako sa o to pokúsil Váhostav, keď sa zamiešal do verejného obstarávania o menší diaľničný projekt s ponukou 200 miliónov, pričom následne priznal, že s touto sumou šiel pod výrobné náklady. Toto všetko sa udialo po zrušení PPP projektov, kde dostal Váhostav od prvej Ficovej vlády nezmyselne vysokú zákazku za 9 miliárd eur. Ďurko sa spoliehal, že týchto 200 miliónov ho prenesie cez temné obdobie Radičovej vlády, a keď sa zas dostane k moci jeho obľúbenec, znovu bude všetko v poriadku.

A chvíľu to tak aj vyzeralo, 224 miliónov za ružomberský úsek neznelo zle. No načo sa snažiť, keď si môže človek odpísať dlhy a dodávateľom zaplatiť 15 percent? Hlavne keď potom pribehne premiér a vyhlási, že časť dlžnej sumy dokáže preplatiť aj on zo štátnych (rozumej našich) peňazí. Potom si môže pán Široký do médií pokojne a arogantne prehlásiť, že pokiaľ nebude Váhostav zase ziskový, tak dodávatelia žiadne peniaze neuvidia.

Dominik Farkaš

Manželstvo s obrúčkami alebo bez?

Bežnou otázkou medzi mladými ľuďmi dnes je: Tak ako, „s papierom, alebo bez papiera?“, alebo: „sobáš v kostole či na úrade, alebo život „nadivoko“?

LUCIA MELKOVÁ

Vyhovárame sa na inú dobu, iné zvyky, iné mravy. Hoci otázky spolužitia zostávajú mnohokrát nezodpovedané, odpoveď môžu upresniť rôzne faktory, ako napríklad náboženské a rodinné zázemie, výchova oboch partnerov, ale tiež možnosť právnej ochrany, pocit istoty a bezpečnosti.

Čo teda ponúka manželstvo? Istotu. Znamená to, že manželský zväzok nemožno bezdôvodne zrušiť, a tým si neplniť svoje povinnosti, napríklad voči potomkom. Právnu ochranu. Tá totiž zabezpečuje určité práva aj povinnosti manželov, týkajúce sa výchovy detí, spoločného vlastníctva, dedičstva, lásky i vzťahu k spoločnosti. Bezpečnosť. Fakt, že sa muž a žena skutočne milujú, svoj vzťah berú vážne a rozhodnú sa právoplatne fungovať ako rodina, pozitívne vplýva i na dieťa. Pri jeho výchove si totiž manželia vzájomne pomáhajú, spoločne zabezpečujú rodinný život a sú prvotným vzorom pre svojich potomkov. Pravdepodobnosť, že to, čo deti prežívajú a vidia doma si prenesú do svojich budúcich životov, je pomerne vysoká.

Čo s manželstvom bez obrúčok? Pre fungovanie vzťahu vo voľnom zväzku partnerov je starostlivosť jeden o druhého viac než len potrebná. Stáva sa, že vzťah skĺzne do stereotypu, pokiaľ nie je istým spôsobom zveľaďovaný, nenapreduje, nemá perspektívu a zastaví sa na „bode mrazu“. Nemožno vylúčiť, že sa tak stane aj v manželstve. Ibaže v zväzku „nadivoko“ povedomá istota (taktiež bezpečnosť) a právna ochrana chýba. Ako pri zverení dieťaťa do starostlivosti rodiča, tak aj pri rozdelení majetku. Ostáva len veriť, že obaja partneri sú schopní rozumne sa dohodnúť.

Mnohé prieskumy ukazujú, že skutočné manželstvá majú vyšší potenciál vydržať než tie bez obrúčky. Muž a žena si sľubujú lásku, vernosť a spoločný život do smrti. Pri voľnom spolunažívaní si tieto „podmienky“ navzájom nesľubujú, a teda nijako oficiálne nevyžadujú. Dnešní mladí ľudia často podliehajú skepticizmu. Na Slovensku počet mimomanželských zväzkov neustále narastá. Dôvodom je vplyv sociálno-ekonomických faktorov, civilizačné trendy a zmena životného štýlu. Ženy sú v súčasnosti samostatnejšie, dbajú na budovanie svojho kariérneho postupu a materstvo odkladajú na neskôr.

Čo vedie ľudí k spoločnému životu mimo manželského zväzku? Strach zo straty slobody? V minulosti bol vstup do manželstva zaujímavejší pre rôzne výhody ako mladomanželské pôžičky či staromládeneckú daň. Zmenila by sa situácia po ich opätovnom zavedení?

foto: Michal Koliba

ČIERNO-biely svet

Čo si pamätáte za posledné mesiace z toho, čo ste videli v správach, počuli v rádiách, čítali v novinách či časopisoch, alebo z toho, na čo ste klikli na rôznych internetových portáloch?

FRANTIŠEK BARTEK

Havária letu Airbus A 320, „Je suis Charlie Hebdo", masaker 148. študentov v Kenskej Garisse. Ničenie kostolov a zabíjanie kresťanov či iných náboženských menšín teroristickou organizáciou ISIS, ukrajinská kríza, kauza Váhostav a nedávne stretnutie arcibiskupa Bezáka s pápežom.

O tom, prečo niektoré tragédie dostanú v masmediálnej sfére podstatne viac, iné menej alebo žiaden priestor, teraz nechcem polemizovať. Skôr sa chcem opýtať: Ako vnímate svet a život? Je viac čierny alebo biely? Je v našej spoločnosti viac zla alebo dobra? Kam smerujeme?

Na začiatok by nebolo zlé vymeniť okuliare, cez ktoré hľadíme na našu spoločnosť. Nehovorím, že si treba zatvárať oči pred nespravodlivosťou, podvodmi, krádežami a inými tragédiami. Netvrdím, že keď prestaneme rozprávať o strieľaní a vojne na Ukrajine, ľudia v tejto oblasti prestanú zomierať. No verím však, že sa na každú vec dá pozerať z niekoľkých uhlov pohľadu.

Môžeme nariekať nad prázdnou fľašou, alebo ísť hľadať vodovod či začať kopať studňu. Môžeme sa nechať paralyzovať strachom, alebo sa snažiť hľadať riešenia a vnímať súvislosti. Je také slovenské sadnúť si do krčmy a pri pive nadávať na politikov, hovoriť, ako je všetko hrozné a ako ťažko sa tu žije. No tiež si myslím, že by bolo omnoho efektívnejšie ísť voliť a snažiť sa to zmeniť, vyvíjať iniciatívu a snažiť sa po praktickej stránke veci posunúť k lepšiemu.

Kedy ste naposledy počuli o niektorom z úspešných slovenských vedcov, mladých konštruktérov, talentovaných umelcov alebo o jednoduchom človeku z dediny, ktorý je ochotný hoc aj o polnoci ísť so svojím traktorom Zetor 9045 vytiahnuť z priekopy svojho suseda? Kedy ste sa naposledy VY podelili s ľuďmi naokolo s pozitívnym príkladom, povedali o nejakom úspechu alebo šťastí vášho známeho? Kedy a čo som JA urobil pre zlepšenie stavu spoločnosti a svojho okolia?

Nemusí to byť hneď založenie politickej strany, ktorá skutočne nebude brať úplatky. Ale kedy som aj napriek lenivosti vyniesol kôš namiesto brata? Kedy som naposledy povedal manželke či rodičom, že dnes nemusia variť a ja sa o to postarám? Kedy som sa dokázal niekoho zastať, aj keď to nebolo práve najpríjemnejšie? Alebo ako dlho už moja priateľka nedostala len tak ružu či tulipány? Verím, že život nie je iba to, čo vidíme v správach a na internete, ale ešte oveľa viac. Že svet nie je iba čiernobiely, ale farbený s tisíckami rôznych odtieňov. Áno, je tu aj čierna a šedá, ale aj tá je potrebná na dotvorenie harmónie, vytváranie kontrastov. My sami si môžeme vybrať, ktorú farbu naberieme na svoj štetec a aké ťahy urobíme. Život je jedno veľké plátno a my maliari.

Veľa kriku pre nič, len ďalšia pseudokauza

Aby som bola k téme, uvediem sa slovenskou pesničkou: „Nič nové na svete, máme tu repete". Zvolebnieva sa a veľké kauzy sa prekrývajú pseudokauzami. Presne takou je „škandál" okolo zavedenia kvót pre slovenskú hudbu.

Premiér Robert Fico spoločne s ministrom kultúry Maďaričom verejne ohlásili snahu podporovať slovenskú hudbu v rádiách zavedením povinnosti vysielať 20-25 percent našej hudobnej produkcie. Toto opatrenie vyvolalo veľkú vlnu nevôle. A niet sa čomu čudovať. Súkromní podnikatelia dnes zásah štátu do svojich aktivít znášajú ťažko.

Ak si odmyslíme politické pozadie kauzy, mohli by sme situáciu shakespearovsky označiť za veľa kriku pre nič. V zahraničí je bežnou praxou podporovať domácu hudobnú scénu, Francúzsko zaviedlo kvóty do vysielania svojich rádií už pred dvadsiatimi rokmi a hudbe ani podnikateľom to neuškodilo.

Položme si však otázku, čo majiteľom rádií na zavedenom opatrení najviac prekáža. Argumentujú slovami, že podľa ich vlastných prieskumov veľmi dobre vedia, koľko a akej hudby majú hrať. Nariadením kvót prídu o svojich poslucháčov, pretože vykopávky od Elánu, Ďurindu či Gombitovej nebudú chcieť počúvať. Slovenský poslucháč je podľa nich progesívny.

A tu je ten problém. O slovenskej produkcii sa uvažuje ako o čisto „retro" hudbe, ktorú si ľudia síce stále pohmkávajú, ale svoju slávu už má dávno za sebou. Kde sú novodobí slovenskí interpreti? Prečo aj výrazné spevácke talenty častejšie počuť zo zahraničných rádií? Je pravda, že hity ako Mandolína či Žijeme len raz sú vysielané často, ale naďalej platí, že zahraničná produkcia výrazne prevažuje. Svedčí o tom i SOZA, ktorá väčšinovú časť vyzbieraných peňazí odovzdáva do zahraničia.

Na Slovensku je mnoho hudobných talentov, ako sú Mirgová, Kali, Ďurica, Buckingham, ale i menej známe mená ako Jamestown či Genuis Locci. Väčšia frekvencia vysielania týchto interpretov povedie k zvýšeniu ich hmotných podmienok. Viac peňazí, viac muziky. A opatrenie, ktoré postavilo slovenský rozhlasový trh naruby, môže v konečnom dôsledku znamenať podporu a rozvoj začínajúcich speváckych talentov a skvalitnenie našej hudobnej scény.

Nikola Kokiová

foto: Michal Koliba

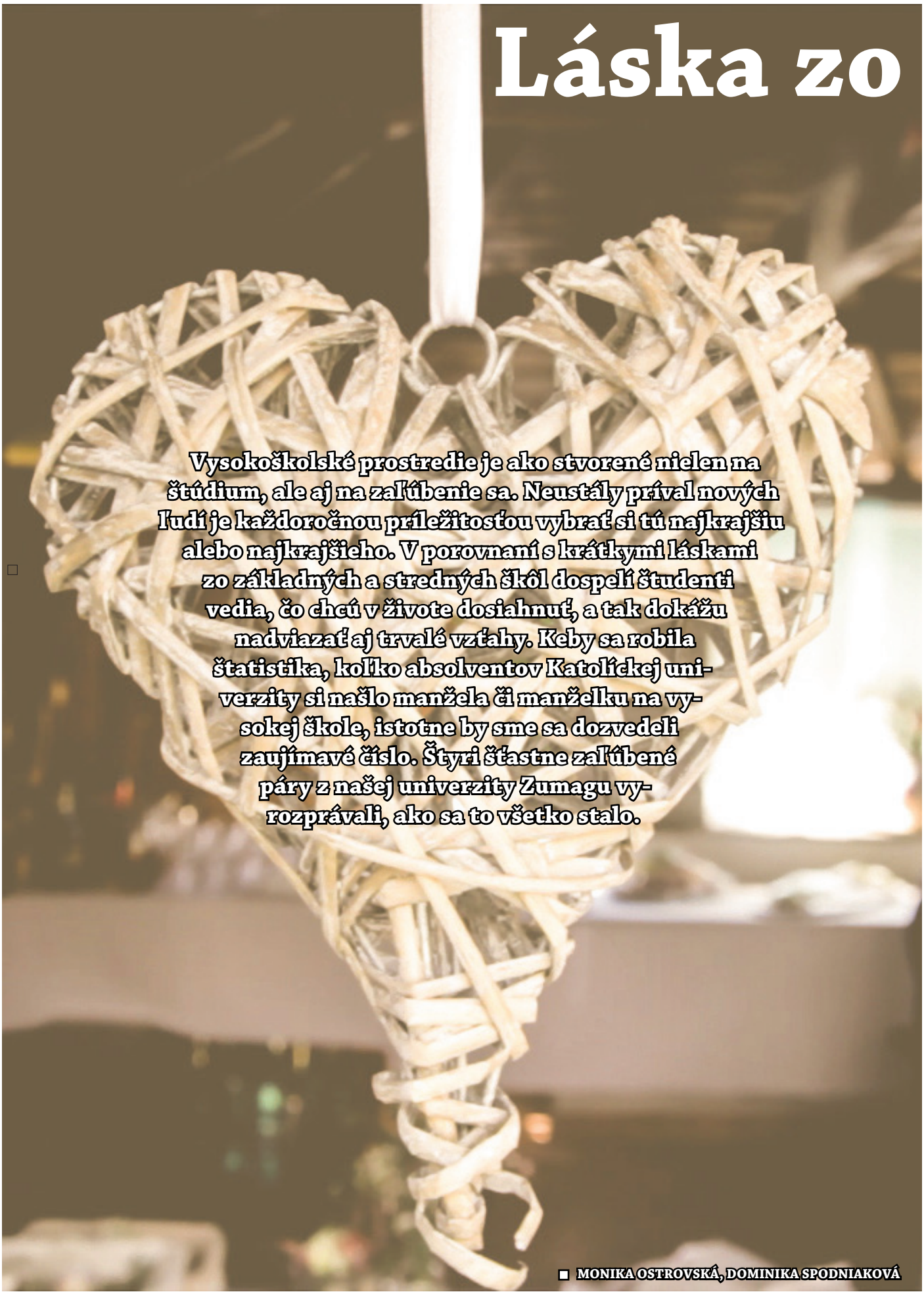

Láska zo

Vysokoškolské prostredie je ako stvorené nielen na štúdium, ale aj na zaľúbenie sa. Neustály príval nových ľudí je každoročnou príležitosťou vybrať si tú najkrajšiu alebo najkrajšieho. V porovnaní s krátkymi láskami zo základných a stredných škôl dospelí študenti vedia, čo chcú v živote dosiahnuť, a tak dokážu nadviazať aj trvalé vzťahy. Keby sa robila štatistika, koľko absolventov Katolíckej univerzity si našlo manžela či manželku na vysokej škole, istotne by sme sa dozvedeli zaujímavé číslo. Štyri šťastne zaľúbené páry z našej univerzity Zumagu vyrozprávali, ako sa to všetko stalo.

MONIKA OSTROVSKÁ, DOMINIKA SPODNIAKOVÁ

foto: Michal Koliba

školských lavíc

Peter a Lucia: Láska z Hypernovy

Na univerzite sa pohybuje nejeden manželský pár. Príbeh Petra a Lucie Kravčákových je ako vystrihnutý z románu. Našťastie nie z tých, ktoré spadajú do medzivojnovej literatúry.

Peter totiž chodil na seminár z medzivojnovej literatúry namiesto svojej milej a vždy jej priniesol pestré a prehľadné poznámky. „Dva predmety sa mi prekrývali, ale chcela som chodiť na oba. Vyučujúca si dodnes pamätá toho mladého muža, ktorý bol na jej hodinách vždy ticho a iba písal. Doteraz obdivuje, ako dokázal tak pekne písať. A ešte aj farebne," prezradila manželka Lucia. „Keď píšete poznámky, tak píšete hocijako, aby ste stíhali, ale on mi to chcel dať pekne. Tú hodinu večer mohol stráviť úplne inak, ale urobil pre mňa takúto obetu, chodil tam, aj keď ho to možno nezaujímalo," dodala s úsmevom.

Zoznámili sa medzi regálmi s potravou pre psov

Lucia si Petra prvýkrát všimla pri kopírke. „Stál tam v rade a ja som si pomyslela, aký pohľadný mladý muž," priznala. Cez leto však na neho zabudla, no potom ho znova stretla pri nákupe v Hypernove. On tam brigádoval a rozdával dotazníky. „Spolužiačky ma presviedčali, aby som za ním šla, ale bolo to veľmi ťažké. Ako študent pôsobil namyslene a neprístupne," prezradila. Po prekonaní ostychu zašla za študentom žurnalistiky a spýtala sa ho, či by nemal na ňu chvíľku čas. Jeho pohotová odpoveď znela: „Aj dve chvíľky." Poprosil ju, či by mu vyplnila dotazník. „Ja som nechcela, ale nakoniec som ho musela vyplniť, lebo ich mal málo a aj vďaka dotazníku sa medzi nami uvoľnila atmosféra a mohli sme sa viac porozprávať. Potom som ho pozvala na kávu." Peter pozvanie prijal, ale až o týždeň, pretože na druhý deň odchádzal na sústredenie zo spirituality. „Zoznámili sme sa 6. októbra v Hypernove a zobrali sme sa tiež 6. októbra o pár rokov neskôr," spresnil Peter.

Kto by čakal, že ich príbeh začal aspoň v nejakom romantickom oddelení v Hypernove medzi sladkosťami alebo plyšovými medvedíkmi, je na omyle. „Doteraz sa smejeme, že sme sa zoznámili medzi Pedigree granulami," dodala Lucia s úsmevom.

Zaujala ho svojou veselosťou

Manželia Kravčákoví priznávajú, že si obaja padli do oka na prvý pohľad. On si Luciu prvýkrát všimol pri učebni žurnalistiky, keď schádzala dolu po schodoch. „Najprv vás zaujme výzor, až potom si začnete všímať ďalšie veci. Lucka bola veselá kopa, rada cestovala, bola naozaj dobré dievča. Nechodila každý druhý večer do baru, na cigaretu. Pre mňa bolo dôležité, aby bola normálna a potom sa ukázalo, že vie fantasticky variť," prezradil Peter, ktorý na manželke obdivuje jej zmysel pre hospodárnosť. „Nie každé dievča má takýto zmysel. Ona si vie spočítať koľko je dva a dva, čo potrebuje a čo nie," dodal. Lucii sa zas na Petrovi zapáčil jeho záujem o človeka. „Dobre sa s ním rozprávalo, vedel sa vyjadriť k rôznym témam, vypočuť človeka a dobre poradiť."

Na otázku, či pre ňu manžel robil romantické prekvapenia, odpovedal sám: „Začal som pre Lucku robiť smotanové torty s piškótami a jahodami. Stále som jej ich nosil, až kým z nej nevypadlo, že ona by chcela už aj niečo iné. Potom sme dospeli k tomu, že som to vlastne robil pre seba, lebo mne strašne chutia."

Vadí jej priveľa práce

Mať pri sebe milovaného partnera je nielen krásne, ale niekedy aj ťažké. Prijať človeka s chybami, prelúsknuť jeho povahové vlastnosti a vyrovnať sa s rozdielmi medzi mužmi a ženami je niekedy náročné. Peter priznáva, že ho na manželke hnevajú práve tie typické ženské veci. „To niekedy nepochopíte. Vo štvrtok je niečo belasé a v nedeľu je to už čierne a vy len rozmýšľate, prečo sa to zrazu zmenilo." Lucii zas na manželovi vadí, že priveľa pracuje. „Mohol by sa viac venovať sebe. Keby som sa chcela posťažovať, že chodí každú nedeľu na futbal ako iní chlapi, nemôžem, pretože on ide na futbal, no zároveň to má ako prácu a koníček, takže to tolerujem," dodala s úsmevom.

Peter a Lucia Kravčákoví:
Poznávacie znamenie: Keď sa im niečo podarí, miesto GiveMe FIVE si ťuknú obrúčkami.

On

pochádza z Púchova
študoval žurnalistiku na FF KU
pracuje ako odborný asistent na katedre žurnalistiky, redaktor Mestskej televízie Ružomberok
má rád cestovanie, futbal, smotanovo-piškótové torty, turistiku, bicyklovanie, je vždy tam, kde sa niečo deje

Ona

pochádza z Liptovského Mikuláša
študovala učiteľstvo slovenského a nemeckého jazyka na FF KU
pracuje na oddelení pre zahraničné vzťahy a mobility
má rada cestovanie, turistiku, bicyklovanie, pred tým, než prišla na univerzitu, žila vo Švajčiarsku aj vo Veľkej Británii, vie perfektne variť

foto: archív Petra Kravčáka

Jela a John: Osudové zmeškanie

Na univerzite možno nájsť aj zmiešané manželstvá. Máme na mysli národnostne zmiešané. Jela a John Kehoe sú lektormi anglického jazyka. Zoznámili sa na autobusovej stanici v Londýne. Ona jedla paradajku spôsobom, akým to John ešte nikoho nevidel jesť. John neznáša paradajky, a tak ju oslovil.

„Jelka robila cez leto v Anglicku au-pair a vtedy sa práve vracala domov. Ja som šiel na Slovensko na pár týždňov na dovolenku za priateľmi," rozpráva John, ktorý pochádza z Írskeho mesta Tuam. „Pôvodne som mala ísť o deň skôr, ale zmeškala som autobus. To sa mi nikdy nestáva. Nezmeškávam ani verejnú dopravu v meste, nie to ešte autobus z Londýna do Bratislavy," smeje sa lektorka angličtiny. John k manželkinej príhode pridal aj vlastnú skúsenosť: „Ja som pôvodne mal ísť na Slovensko o rok skôr. V práci mi však zrušili dovolenku, takže som šiel až nasledujúci rok. Obidvom sa zmenili naše pôvodné plány, aby sme sa stretli."

Odvtedy si písali listy a navštevovali sa. Jela šla do Írska na študijný pobyt a tesne po štátniciach sa zobrali. „Svadba bola v Ružomberku, mali sme dvoch kňazov. Polovica obradu bola v angličtine a polovica v slovenčine. Svadbu sme naplánovali tri týždne po štátniciach, ale promócie sa nečakane presunuli na ten týždeň, v ktorý sme mali aj svadbu. Vo štvrtok som mala promócie a v sobotu som vhupla do manželstva. Bolo to šialené," povedala manželka Jela, ktorá priznala svoju posadnutosť angličtinou, čo zohralo určitú rolu pri výbere jej partnera.

Veční kolegovia

Manželia sú od svadby zároveň aj kolegovia v práci. Obaja priznávajú, že už ani nevedia, aké je to nepracovať spolu. „Predtým sme boli kolegovia na fakulte v Nitre.

Nevýhodou bežného manželstva je, že niekedy sa problémy v práci dostávajú aj do rodinného života. My sme nikdy nemali medzi sebou žiaden takýto konflikt práve vďaka tomu, že pracujeme spolu. Robiť v jednej kancelárii môže byť aj pohodlné a príjemné. Keď ma niečo trápi, môžem sa s ňou hneď o tom porozprávať," vysvetlil John.

Vianoce oslavujú dvakrát

Jela a John sú verní tradíciám oboch krajín, a preto sa rozhodli sláviť Štedrý večer dvakrát. 24. decembra majú tradičnú slovenskú večeru, trávia spoločný čas s rodinou a rozbaľujú darčeky. Na druhý deň 25. decembra majú zas írske Vianoce. Ich dcéra má tieto sviatky obzvlášť rada, pretože dostáva darčeky dvakrát, raz od Ježiška a raz od Santa Clausa.

„V Írsku som mal štyroch blízkych priateľov, jeden si vzal za manželku Španielku, jeden z polovice Švédku a z polovice Američanku, ďalší francúzske dievča a ja Slovenku. Nikto z nás sa neoženil so ženou z našej krajiny," zasmial sa John.

foto: Michal Koliba

Terka a Mirko: Žiariaca kráska a tanečník z historického bálu

Študentke Terke Murckovej by ani vo sne nenapadlo, že by si na vysokej škole mohla nájsť chlapca. No stalo sa. „Prišlo mi to ako vystrihnuté z amerických filmov. A už vôbec som si nemyslela, že ho stretnem na Historickom bále KU. To by už malo nábeh na gýč," zasmiala sa. Na parkete ju zaujal mladý muž, ktorý výborne tancoval. „Vedela som, že by som ho rada spoznala, zistila, či je okrem obalu pekné aj jeho vnútro, a tak som si na neho vymyslela sofistikovaný plán," prezradila študentka žurnalistiky. Pomyslela si, že nebude nič nezvyčajné, ak s ním nahrá rozhovor. „Naozaj sme mali za úlohu nahrať rozhovor, ale vedela som, že tento nepoužijem, lebo otázky boli šité na mieru pre Mirka," priznala Terka. Rozhovor bol pripravený, no očarujúceho tanečníka nie a nie stretnúť. Tesne pred odchodom na vianočné prázdniny ho zahliadla v UPaC, kde sa rozprával s otcom Dušanom. Ten na ňu zamával, aby podišla k ním, a tak sa jej naskytla príležitosť, ako ho požiadať o rozhovor. Keď nič netušiacemu priateľovi neskôr prezradila účel, za ktorým sa s ním vtedy stretla, bol poriadne prekvapený.

Jediná farebná v čiernobielom obraze

Priateľ Mirko, študent filozofie, nám vyrozprával aj svoju verziu. Z neznámej dievčiny celý večer nespustil oči. „Prvýkrát som ju uvidel vtedy na historickom bále. Bola krásna. Udivovalo ma, že hoci bolo okolo mňa veľa dievčat, Terezku som videl inak. Mal som pocit, že oproti ostatným svietila. Prirovnal by som to k čiernobielemu obrazu, na ktorom bola jedine ona znázornená farebne. V tom momente ma očarila," prezradil.

Počkala na jeho vyznanie

Ak by ste ako pokračovanie príbehu čakali, že dravá žurnalistka následne rýchlo zbalila muža svojich snov, ste na omyle. Dievčina totiž vyčkávala na jeho iniciatívu. „Na Terezke sa mi veľmi páči, že je to skutočne múdra žena. Jej múdrosť vidím v tom, že mi veľmi trefne a podľa miery dávala najavo, že mám u nej šancu, že stojí o priateľstvo so mnou. Hoci v jej srdci horela túžba po priateľstve dlhšie ako u mňa, počkala, kým som prvý krok urobil ja," zhodnotil Mirko spätne.

Dvojici sa zrazu otvorili nové možnosti nenápadného stretania sa. Po bále ich kamarátka zavolala na spoločnú lyžovačku, vďaka čomu sa mohli už bez rozpakov zdraviť. Medzičasom Terka spoznávala, že Mirko je muž s rovnakými hodnotami, no nebola si istá, ako ju vidí on. „Isté náznaky boli, ale nič, z čoho by som mohla vyvodiť relevantný záver. Postupne sme sa začali viac stretávať. Keď ma však zavolal na korčule vo dvojici alebo prišiel sám od seba za mnou na internát s orieškovým nanukom, lebo vedel, že ho mám rada, vtedy som sa už pred spaním usmievala do steny."

Na brigáde si vyskúšali aj krušné chvíle

Za najväčší zlom dvojica považuje brigádu cez letné prázdniny, kedy ako partia odišli pracovať do Walesu. „S chalanmi na priváte sme riešili spoločnú brigádu v zahraničí. Keď sme sa o svojom pláne raz podelili aj s Terezkou a jej kamoškou, ich reakcia nás šokovala, pretože ony zháňali rovnakú brigádu, a to nezávisle od nás. Tak sme šli nakoniec všetci spolu," vysvetlil Mirko.

Hoci partia odletela do Veľkej Británie, prvý mesiac sa im nepodarilo zohnať prácu. Dvojica sa zhodla na tom, že práve toto obdobie bolo kľúčové pre začiatok ich vzťahu. „Vďaka tomu sme mali jedinečnú príležitosť vzájomne sa spoznať aj v situáciách, keď nejde všetko hladko, keď sme boli unavení, podráždení a nebolo nám do reči," povedal Mirko.

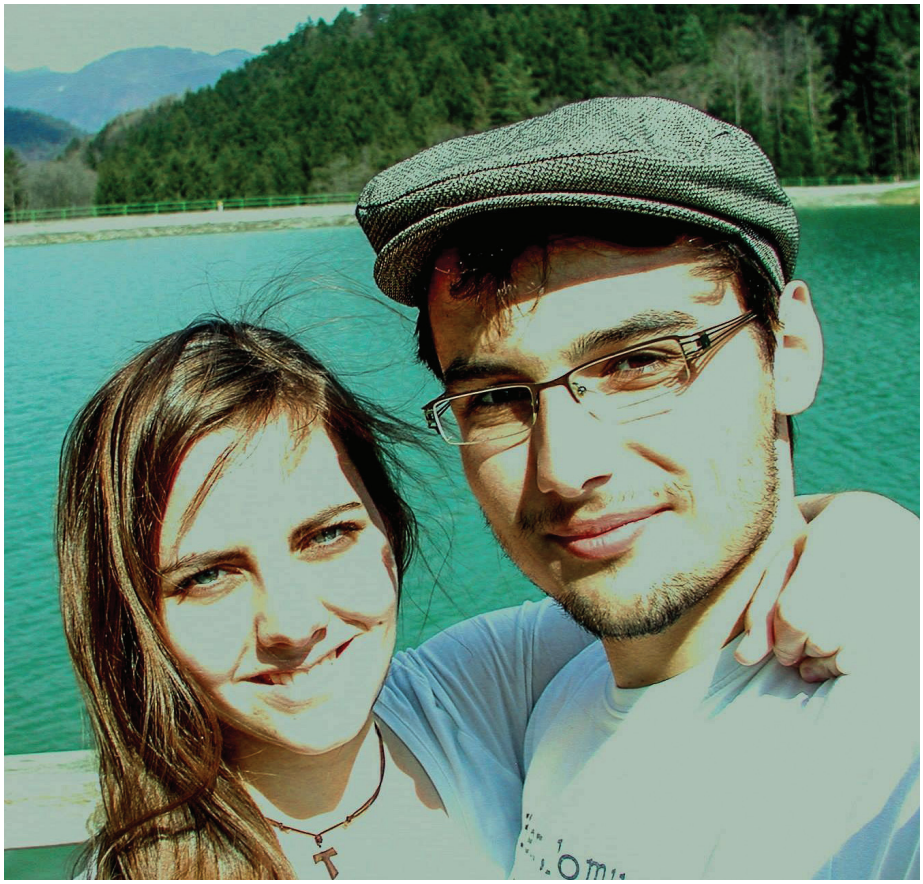

„Priatelia nám chceli pomôcť. Napríklad tým, že nám pri spoločnom stolovaní "nenápadne" narafičili dva taniere v tvare srdca a podobne. Potom na konci júla mi Mirko na lúke vystrihnutej ako z fotoshopu vyznal lásku a začali sme spolu chodiť," dodala s úsmevom.

foto: archív Terezy Murckovej

Eva a Pavel: Láska na prvé počutie - Stačilo jej raz ho počuť a odvtedy ho chcela

Obaja študovali jazyky na KU. Ona nemecký a on anglický. Stretli sa na Akademe. Zapáčil sa jej jeho hlas. Ona je strelená a on vykráda chladničku. Majú dvoch synov a pripravujú snúbencov na manželstvo. Manželia Izraeloví.

Kde ste sa spoznali?

On: Spoznali sme sa v Ružomberku na univerzite počas stretnutia vysokoškolákov Akadem.

Ona: Ak si dobre pamätám, bolo to v roku 2003 počas Akademu v Ružomberku. Zoznámila nás Paľova bývalá frajerka.

Kto sa komu prvý zapáčil ? Ako to prebiehalo?

On: Bez toho, že by som si niečo chcel navrávať, myslím, že Evke sa zapáčil môj hlas, keďže som podujatie moderoval. Ona ma totiž počula skôr, ako som ju ja videl.

Ona: Má pravdu. Napriek tomu, že som ho nevidela, lebo som stála úplne vzadu, ma na ňom zaujalo okrem mikrofonického hlasu aj jeho precízne zhrnutie vyjadrení hostí, ktoré som nezachytila ani ja, a povedala som si: „S týmto človekom, ktorý dokáže počúvať, by som sa chcela zoznámiť."

Bola to láska na prvý pohľad?

On: Nie, dlhší čas sme sa oťukávali a ja som musel vymýšľať, ako si postupne získať jej srdce.

Ona: Ak máte na mysli to, či mi pri zoznamovaní búšilo srdce, tak áno.

Čo Vás vtedy na partnerovi zaujalo?

On: Najprv to bol výzor a neskôr jednotlivé povahové črty, vážnejšie i menej vážne, ako napríklad správna miera "strelenosti".

Ona: Okrem spomínaného pozorného počúvania, ktorého fragmenty sa prejavujú v manželstve, to bol a stále je zaujímavý, netuctový, príťažlivý výzor s výrazom drzosti.

A čo si na nej/ ňom najviac vážite?

On: Keby som vypichol jednu vlastnosť, nezodpovedalo by to realite. Vážim si ju preto, kým je. Oslovuje ma však jej záujem o druhých ľudí, obetavosť, duchovná hĺbka a aj to, že ma stále ľúbi (úsmev). Jej ďalšie skvelé vlastnosti vydám knižne (úsmev).

Ona: Mala by som povedať, že si ho vážim preto, že je... Tým nemám na mysli jeho nočné vykrádanie jedla z chladničky (úsmev).

Keby som zašla do konkrétností, môže to vyznieť ako klišé, ale vážim si to, že má dobré srdce a cez túto dobrotu mení aj to moje. Ďalej, že je perfektným manželom, rovnako aj priateľom a ešte lepším otcom. A svojim vtipkovaním ma dokáže často rozosmiať, preto sa mu vyhrážam, že mi bude musieť kúpiť krém proti vráskam. A ešte jedna z mnohých vecí, čo si na Paľovi vážim, je to, že ma ľúbi aj napriek tomu, že viem byť občas poriadne protivná.

foto: archív Pavla Izraela

Kuba – ostrov s vlastným svetom

Človek zažije množstvo zážitkov, na ktoré spomína celý život. Mojim zatiaľ najväčším bola zimná dovolenka na Kube. Pred rokom som ležala na pláži a v kruhu najbližších som si užívala azúrové more, biely piesok a kokosové mlieko priamo zo stromu. A teraz sedím doma a píšem nostalgický príbeh o najkrajšom mieste na svete.

PATRÍCIA VÍŤAZOVÁ

Zimný semester sa skončil. Dejiny svetovej žurnalistiky úspešne zvládnuté. Človek si po takom strese potrebuje aspoň pár dní oddýchnuť. Všetko sa začalo odchodom z pražského zasneženého letiska. Cesta na Kubu trvala až dvanásť hodín, no celú som ju prespala.

Po vystúpení z lietadla som sa cítila tak, ako keď človek vojde do kvalitnej fínskej sauny, premklo ma nesmierne teplo. Letisko Juan Gualberto Gómez bolo plné Kubáncov, ktorí sa usmievali a pospevovali si.

Naša dovolenka nebola takou tou typickou – pasívnym nič nerobením v jednom rezorte, ale putovali sme z miesta na miesto. Vynechali sme typické turistické destinácie a objavovali sme miesta, kde noha cudzinca nebola každodenným javom. Nádherné piesočnaté pláže s panenskou prírodou vytvárali dojem neobjaveného raja na Zemi.

Kokosová láska

Prvé miesto, ktoré som navštívila, bola provincia Matanzas, ktorá je prírodnou rezerváciou. Keď som uvidela pláž s kokosovými palmami, hneď som sa zamilovala. Moju najnovšiu „lásku" zočili aj mladí Kubánci a okamžite ma ponúkli týmto exotickým pokladom. Samozrejme, odkrojeným a so slamkou, aby som ochutnala kokosové mlieko. Nadobudnutie energie bola nevyhnutné, pretože ma čakala návšteva jaskyne.

Ďalším bodom programu bola cesta do Sien Fuegos, ktorá mala dobrodružný charakter. Cesta trvala hodinu a pol a vybrať som si mohla z dvoch alternatívnych ciest cez dažďový prales – buď po chodníku, alebo cez vodopády. Vybrala som si bezpečnejší variant. Hoci, priznávam, lákalo ma vyšplhať sa na lano ako Tarzan. Divoké zvieratá sa pred nami zrejme ukryli, pretože som ich vôbec nevidela. Dokonca nás ani kubánski domorodci nesprevádzali. Na konci lesa, trochu iného aké máme na Slovensku, sa objavila reštaurácia s domácimi zvieratami, ktoré robili pri jedení spoločnosť európskym turistom.

Nabudúce žiadny rum

Byť na Kube a neochutnať tú najlepšiu piňakoládu na svete by bol neodpustiteľný hriech. Odmietala som takto zhrešiť, preto som smelo vykročila k miestnemu baru. Ak si však objednáte na Kube rum, pravdepodobne zostanete prekvapení. Vypýtate si jednu rundu a oni len nalievajú a nalievajú. Kubáncov treba upozorniť, kedy si želáte ukončil alkoholovú seansu. Takú znalosť som však nenašla v žiadnom cestovateľskom bedekri. Čo tam s istotou ale nájdete, je to, že komunikácia s miestnymi je veľmi jednoduchá. Okrem rodnej španielčiny je angličtina v konverzácii na pomernej vysokej úrovni.

foto: Sandra Šlacká

Každý večer sa v baroch tancovali kubánske tance a hrala živá hudba. Po nociach plných zábavy som sa so skupinou vybrala do provincie Sancti Spiritus, odtiaľ som pokračovala v ceste do provincie Villa Clara, kde bol prales plný nádherných vodopádov.

Samozrejme, Kuba bez navštívenia Havany by nebola Kubou. Nemám v svojej slovnej zásobe toľko slov, ktoré by opísali všetku tú nádheru, ktorú som v hlavnom meste tejto úžasnej krajiny mohla vidieť. Na každom kroku boli autá zo 40. a 60. rokov. Previezť sa v takom, to vám bol teda zážitok. Vlasy mi viali ako v americkom filme. Horšie ich bolo potom skrotiť a učesať, ale stálo to za túto malú nepríjemnosť.

Stres? V slovníku Kubánca neznámy pojem

Ďalším čarovným miestom bola Isla de la Juventud, ostrov mládeže. Práve na tomto miestne bol najkrajší podmorský svet. Bolo veľmi inšpiratívne sledovať, ako tu ľudia žijú. Cez deň sa zabávajú na pláži, v mori si spievajú kubánske pesničky. Napriek tomu, že na Kube funguje u nás tak nenávidený komunizmus, ľudia sa tu stále usmievajú. Nemajú internet, skoro celé dni tancujú a spievajú. So Slovenskom sa to nedá ani porovnať, pretože náš nedostatok úsmevu a šťastia je oproti týmto jednoduchým ľuďom na vysokej úrovni.

Kubánec ide s radosťou do roboty, zbytočne sa nestresuje, ale najmä si užíva život plnými dúškami. V mori som sa stretla so skupinkou mladých, ktorí si len tak bezstarostne v šatách popíjajú ten ich slávny rum. Pekne ma pozdravili a ďalej pokračovali v zábave, ako keby nič iné ani neexistovalo. Kubánci vnímajú turistov ako samozrejmosť, bez toho, aby zbytočne zazerali alebo pristupovali k cudzím s rezervou.

Po západe slnka Kuba ožije ešte viac ako cez deň. V noci priam blčí fascinujúcou energiou. Užasnú atmosféru dopĺňajú okrem počerných Kubáncov aj kubánske ženy odeté v tradičných sukniach. Ich temperament a vášeň je obdivuhodný. Pri uvoľnenej zábave však treba dávať pozor na miešané drinky. Rozpustený ľad v nich sa neodporúča piť, pretože žalúdočné problémy nie sú práve najpríjemnejším spoločníkom na dovolenke.

foto: Sandra Šlacká

Drahá fotografia

V hlavnom meste Kuby, v Havane, ma očaril bar známeho spisovateľa Ernesta Hemingwaya. Tak, ako vyzeral po tom, čo ho opustil, vyzerá i teraz. Pohľad na jeho sochu bol unikátny. Po uliciach nepremávali súčasné autá, ale veterány, stále vo veľmi dobrej kondícii. Na malý moment som mala pocit, ako keby zastal čas a ja som sa ocitla v úplne inej dobe. Auto vždy šoféroval počerný domorodec a už z diaľky sa tradičná hudba ozývala celou ulicou.

Ako trávi svoj bežný deň Kubánec? Veľmi jednoducho. Sedí pred svojím domom a fajčí tradičnú cigaretu. Medzitým popíja rum a zatancuje si. Rovnako aj ženy, ktoré sa v správaní od mužov veľmi nelíšia. Ak by ste sa s nimi chceli odfotiť majte pri sebe peňaženku a keď im za to zaplatíte, ochotne vám zapózujú.

Zapózoval aj náš sprievodca. Tento Kubánec, ktorý nás doprevádzal, nám ukázal také miesta, kam turisti vôbec nechodia. Zaviedol nás do vlastného domu a vychutnali sme si pohostinnosť na miestny spôsob.

Krutý návrat do reality

Poslednou časťou dovolenky bolo Varadero. Našťastie som tam musela zotrvať len jeden deň. Bol to rezort plný mladých ľudí, ktorí nemali poňatie o tom, čo je Kuba. Boli zatvorení len v svojej hotelovej izbe. Bez cieľa. Len si zaplatili a užívali to, čo by zažili aj doma v obývačke. Žiadna kubánska hudba sa ani na päť minút nedostala do uší. Iba techno, hip-hop či iný postmoderný hudobný štýl. Kto navštívil Varadero, nemôže povedať, že bol na Kube, bolo by to totiž veľké klamstvo. Pretože neuvidel pravých Kubáncov, nezoznámili sa s tým, ako žijú a akí sú. Ak chcete Kubu navštíviť, urobte to, neváhajte. Navštívte ju teraz, pretože Kuba ostane Kubou iba vtedy, ak tam bude fungovať taký systém, aký tam je od čias Fidela Castra. Choďte tam, kde nie je internet, kde je tanec, hudba a Kubánci.

Táto dovolenka mi dala veľmi veľa. Spoznala som novú kultúru. Najviac sa mi páčil ten neopísateľný pokoj a oddych. Žiadne starosti, žiaden internet, žiaden ruch veľkomesta. Len more, slnko a relax.

foto: Sandra Šlacká

Ela a Kery sú genius locci

DOMINIKA SPODNIAKOVÁ

foto: archív Genius locci

Ducch miesta - lebo dve “c” vyzerajú lepšie

Som tak trochu indie junkie – milujem dobrú slovenskú hudbu s dobrým štýlom, a ak sa navyše tvári na nezávislú, kričím od radosti. Nedávno sme s kamarátmi absolvovali koncert Genius Locci v jednej zo zvolenských hipsterských kaviarní. Ja som sa pýtala a oni boli skvelé. A vy si tento rozhovor môžete prečítať aj na stránkach ZUMAG-u..

Ako vznikla vaša kapela?
Jeden kamarát počúval naše demo nahrávky a jedného dňa za nami prišiel, že to už chce počuť naživo a že nám dohodol koncert. Tak sme si dali dokopy kapelu – bol v nej len jeden člen, gitarista, ktorého sme poznali už predtým. S ostatnými sme sa spoznali iba kvôli kapele.

A čo názov? Prvé, čo mi napadlo, keď som ho zaregistrovala, je, že je to označenie miesta, na ktorom sa podľa Aristotela nachádzajú nápady. Miesto, ktoré niečo nesie, dýcha.... Ale čo potom tie dve c? A ako sa to vlastne číta? “Loci” alebo “loči”?
“Toto miesto má genius loci,” povedal nám raz dávno otec, keď sme boli v Grécku na jednom veľmi zvláštnom mieste. Je to niečo ako “duch miesta”, nejaká neopakovateľná atmosféra. Zaujalo nás to, tak sme si povedali, že keď raz budeme mať kapelu, bude sa tak volať. Mysleli sme si, že sa to píše s dvoma c. Viac sa nám to páči (smiech). Potom sme to tak aj nechali. Zámerná nedokonalosť, aby sme sa nikdy nebrali príliš vážne. Teraz ľudia krútia hlavami – tie baby nevedia, že tam je len jedno c? A je to plusom aj pri internetovom vyhľadávaní....a čítame to “loči”. Ale neviem, či to tak má byť. Len sme si to vymysleli.

Ako je to so sesterskou spoluprácou a tímovou robotou? Nie je to niekedy hardcore presadiť si svoje? Alebo fungujete na princípe, že jedna z vás má vždy to konečne platné slovo?
Každý má vo všetkom jeden hlas, len autor pesničky má dva. Jednoduché a funkčné. Ale v zásade sa rešpektujeme, je to aj o tom, že si všetci rozumieme po hudobnej stránke a aj ľudsky.

Myslím, že vaša tvorba je na Slovensku veľmi špecifická. Taký ten indie folk, ktorý poznáme zo zahraničných scén, trochu dýcha anglickým undergroundom, Goulding, Howardom a niečím škandinávskym. Na Slovensku takých ako vy veľa nie je. Kto vás ako kapelu najviac hudobne ovplyvnil? O kom by ste povedali, že: “Wow, ten by nám rozumel. Ten chápe, ten má rovnaký flow.”
Ela: Mňa veľmi ovplyvnil Nightwish. Obe sme ich počúvali asi od desiatich rokov. A potom neskôr som objavila Beirut, tá hudba ma fascinovala, páčil sa mi nádych Balkánu spojený s akoby francúzskym šansónom tak dokonale, že ničoho nebolo priveľa. Spevák Zach Condon bol dlho mojim vzorom. Hovoril napríklad, že hľadá v živote aj v hudbe jednoducho krásu, čo je podľa mňa v dnešnom svete dôležité – nezamotať sa v tom všetkom ostatnom. Uňho by som ľahko prepadla ilúzii, že on nám rozumie (smiech) . Samozrejme, ďalej to sú Ben Howard, Ellie Goulding – teda jej tvorba do roku 2011, SoKo, Half Moon Run, Radiohead, Noir Désir, Daughter, Massive Attack, a teraz hlavne Avishai Cohen.
Kery: Mne príde celkom sympatická Lissie, robí hlavne muziku a nenaháňa sa za pozlátkom, ide si svojou cestou. Teda tak mi to pripadá z toho, čo mám možnosť o nej vedieť. Všetko jej to verím. Čo sa kapiel týka, väčšinou je to podobné ako u Ely. Máme veľmi podobný vkus a často počúvame spolu. Mile rada pridám ešte nejaké kapely: Oi Va Voi, Razorlight, Kings of Convenience, Bat for lashes, Bob Dylan, Underworld, Fleet Foxes, Eddie Vedder, Zaz, Jose Gonzalez, ale aj veci ako Rene Aubry, Yann Tiersen, Harry Gregson-Williams. A potom všelijaké tvrďáriny, ktorých je milión.

A čo doma? Z akého prostredia vychádzate, čo sa hudby, ale aj pohľadu na život, seba či ľudí okolo týka?
Doma sme si fičali na rádiu B1. V tom čase rádio oldschoolových hitovíc, brat nám púšťal Scootera, Thunderdome, Eminema a potom to prešlo k Johnovi Williamsovi, Randymu Edelmanovi a podobne. Naša hudobná výchova pokračovala českými pesničkármi. Nohavicu zbožňujeme. Aj Plíhala aj skupinu Marsyas, a celé detstvo sme si zháňali soundtracky zo všetkého možného. To nás fascinovalo. Chodili sme na ZUŠku – Kery na husle, ja na klavír. Naša rodina nás vždy v hudbe podporovala a rodičia nás nikdy do ničoho nenútili. Otec je tiež muzikant amatér, no prízvukoval nám, že sa musíme vedieť o seba hlavne postarať, nie sa len celý život hrajkať a potom zistiť, že niekto vedľa nás musel na tie naše zábavky zarábať.

Ako je to s tvorbou? Spomínam si na jeden váš koncert vo Zvolene v Kafé Džezva, kde ste povedali, že jedna z piesní vznikla ako reakcia na Eline “trable s láskou”. Je to tak? Sú vaše piesne odrazom toho čo žijete?
Ela: Samozrejme, sú to reflexie. Písať pesničky som začala len preto, že som bola z niečoho smutná a mala som potrebu to dostať von. Sranda je, že tá pesnička o mojich “trabloch” (Little Worry) je vlastne smutná. Teraz je z nej veselý folk. Keď ju hráme, smejeme sa a všetci ju vnímajú, že to je taká “veselá vec”.
Kery: Ja si väčšinou len tak brnkám, lebo sa mi strašne chce držať gitaru, a zrazu ma to začne ťahať do nejakej melódie, akoby už existovala a ja ju len ulovím. Potom, po dákych 32 rokoch občas k tomu aj napíšem text. Bývajú to len pocity, ktoré práve prežívam.

foto: Martina Mlčúhová

Kto stojí za hudbou a kto za textami? Ako sa dávajú dokopy?
Ela: V tomto čase je väčšina pesničiek mojich. Hudba aj text. Mám ich plno, stále máme čo nové cvičiť. Keryne sú Show me, ktorá je aj na EPčku, a Sadness, ktorú hrávame zatiaľ len na koncertoch. Vzniká to tak, že nahrám demo chalanom, aby vedeli, ako si tú vec predstavujem. Potom sa snažíme to nacvičiť a zohrať, aby to bolo čo najbližšie tej predstave. Samozrejme, pripomienky a nové nápady sú povolené (smiech). Niekedy sa mi nechce nahrávať, len im v skúšobni zabrnkám pesničku a oni sa postupne pridajú. V tomto prípade je to celé také silné, niekedy to ide tak prirodzene, až tomu nemôžeme uveriť, akoby tie tóny cez nás samé prechádzali, a my nemusíme skoro nič robiť, len si to užívať (smiech). V poslednom čase sa to formuje hlavne live v skúšobni, ide to úplne intuitívne.
Kery: Ja mám nejaké veci v šuplíku, ale hudba a texty nie sú kompatibilné. Kompletné veci zo mňa lezú ako z chlpatej deky – asi tak dvakrát ročne? (smiech) Vyvažujem to praktickými činnosťami podporujúcimi hladší chod kapely.

Pred nejakým časom ste robili support Tomovi Odellovi v Starej Tržnici v Bratislave? Aké to bolo? Bolo to celkom veľké publikum a navyše, Tom Odell....
Ela: Tom Odell? Úprimne – to boli také euforické pocity, že sa to dalo len ťažko zvládnuť. Keď ma na chodbe zastavil a pochválil naše pesničky, stála som ako tresnutá panvicou a nevedela som povedať ani slovo. Bola to pre mňa obrovská pocta.
Kery: Veľmi sme sa tešili, že sme si mohli pred ním zahrať. Ale tie pocity boli zmiešané. Keď sme sa postavili na pódium, bolo nám jasné, že nás tu vlastne nikto nechce, všetci čakajú na Odella. Ale dopadlo to dobre, ľudia boli super. V backstagei prišli jeho muzikanti do našej šatne, lebo nás počuli, ako si hráme, a pridali sa. A keď som po koncerte zbadala Toma pri šatni, rovno som ho objala. Neskôr sme vyprovokovali aj jeho, aby nám zahral Another Love iba s gitarou – to bol koncert po koncerte, lebo sme si ostali ešte dlho všetci spolu hrať. Zapáčila sa mu naša fúkacia harmonika a dul do nej odušu, tak sme si povedali, že už ju nikdy neumyjeme (smiech).

Len nedávno ste absolvovali svoje GL_ Megatour vo Zvolene a v Ružomberku. To bolo v malých priestoroch. Menej ľudí. Intimita. Kedy sa vám hrá lepšie?
Dúfame, že nebrali ľudia názov "Megatour" príliš vážne (smiech). Toto je častá otázka – ako sa nám hrá lepšie? Nevieme. Naozaj nevieme. Najlepšie je, keď sa to takto strieda, lebo aj hrať pre veľa ľudí je super, aj keď teda nehrávame nejaké mega koncerty. A aj tá intímna atmosféra má svoje úžasné čaro. Veľmi by nám chýbalo, keby sme nemali taký kontakt s ľuďmi, ktorým hráme. V Ružomberku v Panoptiku to bolo naozaj perfektné. Nebolo to veľké, no prišlo pomerne veľa ľudí a boli svetoví. Atmosférou to bol doteraz najlepší koncert a boli sme z neho naozaj šťastní.

Prečo angličtina?
Ela: Netuším. Dobre sa spieva po anglicky, dobre sa frázuje, po slovensky je to ťažké. Neznie to tak dobre. Aj po česky sa dobre spieva. Keď si s Kery hráme na chalupe, spievame si po česky. A Kery pri tom raz prehlásila, že sa cíti ako božský Kája!
Kery: Ja chcem spievať po česky. Občas sa naozaj cítim ako božský Kája!

Ako vyzerá "život" vašej kapely? Myslím, bolo niečo, čo vás po prvom úspechu prekvapilo a museli ste si na to zvykať? Aké sú vzťahy medzi umelcami na Slovensku?
Kery: S každým naším malým úspechom si myslíme, že to už je vrchol našej kariéry. Nikdy nevieš, dokedy to tých ľudí bude baviť počúvať a podporovať nás. Ani neviem, čím sme si s Elou toto zaslúžili, toľkú radosť. Život našej kapely je často veľká zábava, ale niekedy je to aj únavné. Napríklad, keď sme mali párkrát dva koncerty za večer a na druhý deň ďalší, ale inak je to super – venujeme sa tomu, čo máme rady. Boli sme spolu na dovolenke, chodíme na chalupu, hrávame si a podľa mňa dosť prekvapujeme samé seba – vidíme na sebe zmeny. V prejave, v nasadení a menej sa hanbíme (smiech). Často ma to až tak napĺňa, že nechápem, kde sa to vo mne berie. A niekedy ma zaskočí, že občas po koncerte mám mierne výpadky pamäte, trocha slabšie vnímam, akoby som pila.

Ela: Čo nás prekvapilo, bolo, ako sme upadli do kolobehu žúrovania. Na úplnom začiatku sme mali pocit, že nám niečo ujde, že toto celé je len na krátku chvíľu. Spoznali sme úžasných ľudí a chceli sme s nimi byť, no všetci sme mali čas len v noci, preto sa veľa žúrovalo. Nehovorím – bola to sranda, ale po čase nás to naozaj unavilo, hovorili sme si, že takto vlastne nechceme žiť, dokedy to takto bude? A to bol konflikt – robili sme, čo nás bavilo, boli sme šťastné, ale sprievodný jav bola únava a čudné pocity. Dialo sa niečo, čo bolo proti našej filozofii. Teraz som o tom napísala pesničku Musician . Vzťahy medzi umelcami, ktoré sa nás týkajú, sú dobré. Navzájom sa podporujeme a negatívne veci nás nezaujímajú.

Minulý rok ste vydali svoje prvé EP so šiestimi skladbami. Je možné, že čoskoro bude ďalšie?
Ela: Verím, že bude aj lepšie, rovno celý album. Ale všetko sa deje, keď sa má. Nechceme to zbytočne siliť, no snažíme sa s tým pohnúť.
Kery: Bola zima, mrzlo, hibernovali sme, ale teraz s tým snáď už pôjde hýbať.

Najobľúbenejší popcorn (film, seriál, počítačová hra)?
Ela, Kery: Asi je to hanba, ale milujeme komédiu RRRrrr!!! A Le Grand Bazar. Fičali sme si na StarWars. A hry Tomb Raider, Nanosaur, Diablo, Warcraft, Tony Hawk Pro-Skater, Gran Turismo, Cro-Mag Rally (smiech).

Najbláznivejšia spomienka z detstva?
Kery: Tých je vééeľmi veľa. Napríklad, keď sme si nahrávali na diktafón naše vlastné diely Star-Wars-u, na to stále spomíname. Alebo keď sme točili Televízne noviny a V politike.
Ela: Alebo keď sme natáčali u babky Jamesa Bonda. Ja som bola Bond so zváračskými okuliarmi a Kery nepriateľ s kartónovým delom a svietiacim mečom zo StarWarsu.

Najbláznivejší sen do budúcnosti?
Ela: Neviem posúdiť, ktorý je najšibnutejší. Asi ten, aby sme zrekonštruovali našu chalupu a na poschodí mali obrovskú knižnicu a klavír. Krídlo.
Kery: A štúdio. A často snívame o viacgeneračnom dome, kde budeme bývať aj s bráchom a s našimi rodinami. To je asi trochu crazy.

Ak by ste mali vytvoriť najlepší playlist sveta, ktorý by mal len päť piesní, ktoré by to boli?
Kery: Toto sa nedá asi zodpovedať, každý deň iný – podľa nálady. Teraz by som si zapla Evacuating London by Harry Gregson – Williams. Pri tejto otázke radšej uprednostním koncert ticha (smiech).
Ela: Neviem. Ale určite by tam bola zaradená skladba BloomBloom od neznámeho autora, ktorú si pamätám z detstva a už ju asi nikdy nebudem počuť. A vždy sa mi chce počúvať Saru Tavares, niečo z albumu Xinti by tam mohlo byť. Ale súhlasím s Kery, že s náladou sa menia aj playlisty.

Posledná veta?
Ešte sme nemali takéto dobré otázky. Ďakujeme za rozhovor, bavilo nás odpovedať (smiech). Veľa zdravia, radosti a šťastia všetkým.

foto: archív Genius locci

„Hlavne nerob problémy“

O smutných, osamelých, predčasne vyspelých deťoch, zranených svojimi najbližšími, utekajúcich od nich a vytvárajúcich tiché spojenectvá.

MIROSLAVA JANČULOVÁ

Najmä o tom je táto ženská poetická kniha so silným príbehom, plná ľudskej a detskej tragiky, v ktorej je rodina zaniknutým spôsobom ľudského spolužitia, postavená na bermudskom trojuholníku vzťahov medzi matkou, dcérou a starou matkou. Príbeh ľahostajnosti, nevšímavosti a bezcitnosti, v ktorom sa jeho najmladšia súčasť, hlavná hrdinka Jarka, stráca najviac.

Všetko zažité si chtiac-nechtiac vkladá do pamäti, a tak čitateľa vťahuje naprieč celou knihou do svojho uboleného detstva. Lucia, matka malej Jarky, sa stala rodičom nedobrovoľne ako šestnásťročné dievča. Nedokázala prijať vlastné dieťa ako súčasť svojho života, presne tak, ako pred rokmi ju nedokázala prijať jej razantná matka.

Dvanásťročná Jarka v snahe vytvoriť harmonický a vľúdnejší svet, než je ten, v ktorom žije, si vytvorí úkryt nielen pre seba, ale aj pre zanedbané, nechcené a utrápené deti, ktoré buď opustila matka na vlakovej stanici, alebo tie, čo nie sú schopné naplniť predstavy svojich rodičov o dokonalosti.

Miestom tej „pravej rodiny“ – detskej hry, neberúcej ohľad na následky, sa stáva malá račianska záhrada s domčekom, ktorý pôvodne patril Jarkinmu starému otcovi. Monika Kompaníková do svojho príbehu umiestňuje deti, ktorým niečo chýba, ktoré niečo hľadajú. Niekedy aj samy seba, miesto, kam patria či miesto, kam by patriť mohli. Detský svet je svetom fantázie či predstáv, a tak si len ťažko môže malá Jarka predstaviť, aké problémy spôsobí. Problémy. Áno, problémy sú hlavným mottom románu Piata loď. Nájde Jarka tu svoju správnu loď? Nielen to sa dozvedia čitatelia na v tomto románe.

Dvadsaťpäť (na tretiu)

Máme za sebou štvrťstoročie života v samostatnej a demokratickej Slovenskej republike. Fedor Gál, Peter Zajac a Miro Švolík zozbierali a vydali eseje, ktoré kritizujú a mapujú túto cestu za demokraciou od roku 1989 až po dnes.

MICHAL KOLIBA

Spojenie kritického realistu (Fedor Gál) s bývalým politikom, literárnym vedcom (Peter Zajac) a fotografom (Miro Švolík), ponúka filozoficko-historické dielo plné reakcií na aktuálne dianie. Eseje samostatné tak, ako boli uverejňované v týždenníku Štefana Hríba, majú charakter stĺpčekov, no zozbierané, tematický usporiadané a doplnené krátkymi fotoesejami Mira Švolíka ponúkajú nový rozmer. Vzniknutý organizmus je nielen pohľadom do zmýšľania predstaviteľov súčasných slovenských dejateľov, ale svojim prevedením aj umeleckým dielom plným rôznych citácií. To ho akoby predurčuje pre súčasných študentov. Ponúka lekcie z filozofie, politológie, sociológie a prostredníctvom osobných skúseností radí, ako sa chovať v demokratickej krajine a neopakovať chyby, ktorých sa dopustili ako osobnosti stojace pri formovaní samostatnej Slovenskej republiky. Gálov ostrý jazyk sa na prvý pohľad nejaví úplne kóšer, no čitateľ si naň rýchlo zvykne a uvedomí si, že jeho názorová vyhranenosť je cielená, so zámerom priamo pomenovať neduhy súčasnej spoločnosti. Na Gálové eseje nadväzujú diplomaticky ladené texty Petra Zajaca s bohatou informačnou hodnotou, čerešničku na torte ponúkajú zamyslenia predstaviteľa fotografie Novej vlny – Mira Švolíka.

Pri rovnakej príležitosti 25. rokov samostatnosti, načrtla krízu slovenských elít dokumentaristka Zuzana Piussi. Našťastie, kniha Dvadsaťpäť je dôkazom, že so spomínanou krízou to nie je až tak zlé a stále sa nájdu autority, ktoré okrem kritizovania niečo dokázali a neboja sa priznať chybu.

Kto je blázon?

Paulo Coelho patrí k najčítanejším autorom súčasnosti. Často sa inšpiruje životom. Výnimkou nie je ani kniha Veronika sa rozhodla zomrieť, kde čerpal zo svojho liečebného pobytu v psychiatrii.

Hrdinkou filozoficko-spoločenského románu je mladá Veronika, ktorá po tom, čo v živote dosiahla všetko, čo chcela, stráca zmysel života, a preto, ako nám už samotný názov napovedá, sa rozhodne zomrieť – spácha samovraždu. Následne sa prebúdza v luxusnej psychiatrickej liečebni Villete v Ľubľane, kde chce svoje dielo dokončiť. Keď jej lekár oznámi, že má nanajvýš už len týždeň života, poteší sa, že aj po neúspešnej samovražde zomrie, no zároveň je nahnevaná, pretože celý život na niečo čakala a aj teraz musí čakať na svoju vytúženú smrť.

Coelho je autorom, ktorý rád filozofuje a vnáša do svojich diel veľa duchovna. Veronika začne rozmýšľať o tom, či je naozaj bláznom. Zaujímavé sú myšlienky týkajúce sa toho, koho vlastne v súčasnosti považujeme za blázna. Kto je blázon? Ten, kto sa rozhodne splynúť s davom, alebo ten, ktorý sa rozhodne robiť niečo iné ako ostatní a vyčnievať? V texte sa nachádza veľa hlbokých myšlienok, kedy je najlepšie prestať čítať a rozmýšľať nad nimi. Nie každý však vie tieto filozofické myšlienky podať pútavo práve ako Paulo Coelho. Nenudí ani nepresviedča. Ponúka svoj pohľad na ľudskú dušu a poznanie vnútra. Nie každému sa môže Coelhova tvorba páčiť, pretože kniha potrebuje čitateľa, ktorý rád premýšľa nad životom, jeho existenciou, filozofuje a hľadá odpovede na svoje otázky.

Kniha je písaná ľahkým jazykom, ktorý je veľmi pútavý, nepustí vás a budete ju chcieť stále čítať a čítať. Coelho dosiahol to, že hltáte jeho písmená, navádza vás k tomu, aby ste zistili, čo bude nasledovať. Zaujímavá, veľkolepá, prekvapujúca ako sám autor.

Ivana Vreštiaková

foto: www.gorila.sk

Nightcrawler: kam až siaha hyenizmus ?

Ako ďaleko je človek schopný zájsť pre svojich päť minút slávy? Jake Gyllenhaal a Dan Gilroy sa nám pokúsili zodpovedať túto otázku.

DOMINIK FARKAŠ

Keď vám teaser s Jakom Gyllenhaalom vyzerajúcim ako keby prešiel premenou na antisociálneho psychopata povie, že máte očakávať temný thriller, tak väčšinou nešliapnete vedľa. Keď k tomu prirátate režiséra, ktorý si po nie príliš dobrom Bournovom odkaze potrebuje napraviť reputáciou kvalitou s nie vysokým rozpočtom, tak je jasné, že sa je na čo tešiť. A Nightcrawler obe tieto očakávania do bodky spĺňa.

Na jednej strane by sa o filme dalo povedať, že je povinnou jazdou pre všetkých budúcich novinárov, najmä tých, ktorých sa plánujú realizovať v bulvárnej sekcii, pretože veľmi precízne poukazuje na tenkú hranicu v etike toho, čo je v honbe sa senzáciami prípustné, a čo, naopak, nie. No a na strane druhej režisérovi dokonale vyšla satira na tento neblahý jav v spoločnosti.

Volajte ma Lou a prišiel som natáčať utrpenie a bolesť

Hlavným hrdinom Nightcrawler je Lou Bloom. Už na prvý pohľad nie veľmi príťažlivý a svojim správaním ešte odpudzujúcejší chlapík, ktorý svojou úsilnou a dotieravou snahou núti každého potencionálneho zamestnávateľa, aby mu povedal nie.

A to až do doby, kedy pri jednej bežnej ceste domov narazí na horiace auto, pri ktorom sa ako supy zhŕknu reportéri, ktorí si celé dianie natáčajú, a následne tieto zábery predávajú televíziám. Jednoduché riešenie na solventnosť je na ceste.

Výhoda tohto filmu spočíva v tom, že aj napriek veľmi priehľadnej dejovej línii, ktorá otvorene poukazuje na hyenizmus a na prižívovaní sa na nešťastí druhých, je vo svojej podstate veľmi hlboký, pričom za tú najpodstatnejšiu úlohu si kladie analyzovať otázky prehnaného individualizmu a karierizmu. Nezabúda ani na senzáciechtivosť médií. Svoju nekorektnosť, chladnokrvný štýl a absenciu morálky sa autor prostredníctvom obrazov snažil preniesť aj do príbehu, a tým aj na diváka, pričom nechýba zopár scén, pri ktorých sa môže aj divák samotný cítiť dosť nepohodlne.

Najlepšie sa predáva ľudské nešťastie

Problematickým prvkom celého filmu je samotná hlavná postava, ktorá je však v tomto prípade skôr antihrdinom ako hrdinom. Reportér bez zábran, ktorý veľmi dobre vie, že ľudské nešťastie sa dá veľmi dobre speňažiť, pokiaľ je exkluzívne. Tam, kde by človek očakával pád takejto osoby kvôli absencii morálky, prichádza jeho kariérny postup a z jednoduchého podivína, ktorý raz za čas priniesol nechutnú reportáž (ktorá však zdvihla sledovanosť správ) sa stáva ten, ktorý si diktuje podmienky. A vďaka dopytu po jeho tovare sa z vyšinutého jedinca stáva človek nenahraditeľný.

To všetko je neskutočne uveriteľne prenesené na plátno vďaka výbornému výkonu Jakea Gyllenhaala. Jeho zjav, vystúpené lícne kosti a mimika tváre z neho robia dokonalého psychopata, ktorý sa nebojí parazitovať na nešťastí druhých, a popri tom ešte aj chladne manipulovať ľudí naokolo. Je tým najväčším tromfom filmu, čomu však bez najmenších pochýb pomáha aj výborne napísaný scenár, ktorého hlavnou devízou sú prinajmenšom slušné dialógy. Pochvalu si však zaslúži aj Rene Russo ako predstaviteľka televízneho spravodajstva, no oceniť možno aj zvyšok hereckého osadenstva.

Chladné Los Angeles v znamení temnej elektroniky a výbornej kamery

Veľmi dôležitá je vo filme atmosféra, ktorá má v prípade Nightcrawler dve výrazné črty, ktoré ju posúvajú kvalitatívne nahor. V prvom prípade je to výborná kamera, ktorá spoločne s výbornou réžiou a správnym a provokatívnym výberom záberov vytvára v divákovi presne také pocity, aké režisér mieni. Dlhé zábery, ktoré dávajú vyniknúť atmosfére Los Angeles a hlavnej postave, sú kombinované s vynikajúcimi zábermi počas malého množstva akčných pasáží, ktoré sú natočené prehľadne a vzbudzujú v divákovi istý pocit dodržiavania konvencií, čo následne veľmi rýchlo popierajú ostatné pasáže filmu.

Zároveň je veľmi dôležitým prvkom aj hudba, ktorú pre tento film pripravil skladateľ James Newton Howard, teda skladateľ s dlhou históriou vo filmovej hudbe. Jemná, nevtieravá elektronika sa rovnako ako hlavný hrdina a provokatívne scény vryjú pod kožu, pričom sa dá konštatovať, že aj napriek tomu, že hudba hrá vo filme až druhé husle, vynikajúco dopĺňa temnú atmosféru nočného veľkomesta, ktoré je pokojné, no nikto nevie, kde a kedy sa môže niečo stať.

Nightcrawler ponúka to, čoho sa mnoho tvorcov thrillerov bojí. Vytvoriť niečo podnecujúce, no zároveň tak vystihujúce a spoločensky kritické nie je jednoduché, a tam, kde mnohí uvidia iba vykrádanie Scorseseho Taxikára, tam ostatní uvidia bravúrny výkon Jakea Gyllenhaala podporeného výborným scenárom, kamerou a očarujúcou atmosférou. Ak si Gilroy chcel týmto filmom napraviť povesť, tak sa mu to jednoznačne podarilo.

foto: nytimes.com

V hlavnej úlohe návraty

Po medzinárodnom úspechu krátkometrážneho dokumentu Arsy-Versy prichádza Miro Remo s Comebackom. Návrat je to po viacerých stránkach.

MICHAL KOLIBA

Bol to práve dokumentárny film, ktorý po krachu televíznych štúdií na Kolibe postavil slovenskú kinematografiu na nohy. História sa tak trochu opakuje a po režiséroch ako Peter Kerekes, Marek Šulík či Jaro Vojtek prichádza so sviežim dokumentárnym pohľadom Miro Remo.

Tenká čiara medzi hranicou slobody a väzením rozdeľuje životy ústredných postáva Zlatka a Mira. Obaja sú podľa posudkov nezačleniteľní do bežného života. Obaja totiž vo väzení takpovediac vyrástli. Problémy so sexualitou a závislosťami formujú ich budúce pôsobenie. Hoci Miro prejavuje snahu začleniť sa, Zlatko na druhej strane vie už vo väzení, že sa vráti. Príchod na slobodu ich zastihol, paradoxne, nepripravených. Dobehla ich minulosť a dospievanie v kriminály. To ich vyformovalo na ľudí s nálepkou väzeň, ktorú len tak ľahko nezmyjú. A tak je Comeback nielen o návrate z väzenia, ale skôr o návrate zo slobody, z tadiaľ, kde Miro a Zlatko „vyrástli“.

Comeback však nie je len o návratoch väzňov, ale rovnako Removým návratom na svetové filmové festivaly. Štylizovanie záberov a práca so zvukom sú na dokumentárnu snímku možno až prehnane dokonalé. Divák miestami nevie rozlíšiť či ide o hraný alebo dokumentárny film, či dokonca reklamu.

Otázkou ostáva aj to, nakoľko sa postavy dokázali úplne otvoriť, keď pred nimi stál početný štáb s modernou filmovou technikou.

V každom prípade Remo priniesol do slovenskej dokumentárnej tvorby kvalitu doteraz poznanú len z hraných filmov, obohatenú o štylizované umelecké scény tak, ako sa na absolventa VŠMU patrí.

Od Poea k náboženstvu

Nebolo to tak dávno, čo v televízii bežali prvé časti seriálu Stúpenci zla (The Following). Ak vás nadchol a predpokladali ste, že druhá séria sa kvalitou tej prvej nevyrovná, ste na omyle.

NIKOLA KOKIOVÁ

Prvé časti boli popretkávané Edgarom Allanom Poeom a jeho slávnymi poviedkami. Šarmantný sériový vrah Joe Carrol (James Purefoy) ušiel z väzenia a zakladá si svoj vlastný kult. To, čo vás držalo pri pozeraní prvých dielov v napätí, vám spätne pri druhej sérii príde prehnané. Každý diel bol venovaný inému vrahovi, inej vražde, inej kapitole knihy. Druhá séria upustila od Tarantinovského štýlu a svoj potenciál vybudovala na príbehu a zápletkách. Hlavne na zápletkách.

V prvom rade fanúšikov poteší fakt, že všetky hlavné postavy, po prvej sérii zdanlivo mŕtve, stále žijú. Na scénu dokonca pribudnú i nové tváre, hlavné slovo bude mať ženská verzia Carrola, Lilly Gray (Conie Nielsen). Tá prichádza so svojou rodinou šialených psychopatov, z ktorých vynikajú hlavne dvojčatá Luke a Mark (Sam Underwood). Kto očakáva, že dvaja lídri zla spoja svoje sily, mýli sa. Autori ich postavili proti sebe, čo celý príbeh chutne okorenilo. No posily pribudnú aj kladnému hrdinovi Ryanovi (Kavin Bacon), bojovať proti zlu mu bude okrem Mikea pomáhať aj jeho krásna neter Max. Nová hrdinka Lilly prelomila v Mikeovi nevinné chlapčenstvo a spravila z neho nemilosrdného agenta FBI, ktorý je v honbe za nepriateľom oveľa vytrvalejší ako Ryan.

Čo seriálu neclichotí je častá zombie línia. Vedľajšie postavy umierajú ako na bežiacom páse, kým hlavných hrdinov scenáristi prebodnú nadvakrát nožom, potom aj vidličkou a nechajú ich vybuchnúť v stodole, a oni to, čuduj sa svete, prežijú.

Najpozitívnejším krokom druhej série však je, že autori sa nedali uniesť počiatočným úspechom a nebudovali ďalšie časti na rovnakom základe. Už nás nebudú prenasledovať ľudia vraždiaci v mene diela Edgara Allana Poea. Sám Joe slávnostne prednesie svoj odklon

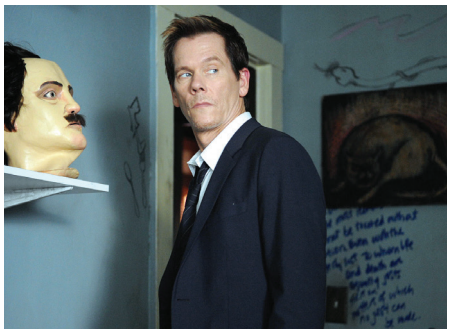

z literatúry do mysticizmu náboženstva. Nie kvôli ľútosti či vykúpeniu, ale preto, aby dokázal, že Boh je výmysel, ktorý ho vo vraždení nezastaví.

To, čo robí tento seriál skvelým, je permanentné napätie. Nejde o jednotlivé série a časti, scenár je postavený tak, že každý diel vytvára kompaktnú dejovú líniu. Stúpenci zla sa v pokračovaniach nepokúšajú umelo predlžovať popularitu, práve naopak. Druhá séria je lepšia než prvá a tretia lepšia než druhá. Ale to už predbieham.

OPLATÍ SA VIDIEŤ

Mad Max: Fury Road

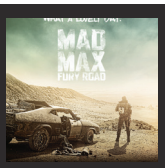

Vizionár George Miller sa nám po desiatkach rokov vrátil k sérii, ktorá ho dostala do povedomia mnohých divákov. So špeciálnymi efektami a Tomom Hardym v hlavnej úlohe. Už 15. mája sa môžeme tešiť na akčný postapokalyptický masaker.

Tomorrowland

Ako dopadne sci-fi počin od tvorcu posledného Mission Impossible? To sa dozvieme 21. apríla, keď si pozrieme film Tomorrowland v hlavnej úlohe s Georgom Clooneym o dvoch vedcoch, ktorí sa snažia nájsť tajuplné miesto mimo času a priestoru.

Dieťa 44

Dráma o vrahovi z prostredia ZSSR, v ktorej si zahrajú herci ako Tom Hardi či Noomi Rapace. Uvidíme, či sa z tohto nádejného knižného námetu v Espinosovej réžii vykľuje niečo pozerateľné. Film sa objaví v slovenských kinách už 4. júna.

(df)

foto: smallscreensilversurfer.com, www.slashfilm.com, www.filmandtvnow.com, posterposse.com, www.miroremo.sk

Marina and the Diamonds

Marina spadá do kategórie ohrozeného druhu interpretov, ktorí nemajú prvoplánové ambície vypekať sa na mainstreamovom výslní, ale stelesňujú číru esenciu umenia.

NIKOLA MARHEFKOVÁ

Hovela som si vo vlaku a ako príkladný introvert som mala v ušiach slúchadlá. Na tvári sa mi v pravidelných intervaloch striedali blažené úsmevy s výrazmi predpovedajúcimi psychické zrútenie. Pohľad oproti sediacej pani, ktorá svojím celočerveným outfitom ladila s poťahmi sedadla, vyjadroval pochybnosti o mojej duševnej spôsobilosti. Nuž, v tom tkvie pozoruhodný talent Mariny – vytvárať svojou hudbou nekontrolovateľné emocionálne výkyvy. Čo však predchádzalo jej globálnejšiemu vplyvu?

Na počiatku bol ...

... útek z Grécka. Marina Diamandis, dedička grécko-waleských génov, strávila po rozvode rodičov dva roky s otcom a v osemnástich ušla späť do rodného Walesu. Tento útek predstavuje významný míľnik jej kariéry. Začala sa hudobne realizovať pod pseudonymom Marina and the Diamonds, pričom „Diamonds" je referencia k jej fanúšikom. Vytvorila tým komunitu pre outsiderov, ktorí sa, podobne ako ona, nevedia začleniť do spoločnosti a ostávajú na jej periférii.

Výslednicou jej snáh sa v roku 2010 stal debut Family Jewels, do ktorého vtesnala svoju osobnosť v „trojobale" metafor, symbolov a sarkazmu. Pod dôkladnou dávkou cynizmu však tlejú pochmúrnejšie témy. Texty v šate indie rocku odzrkadľujú jej údel vyvrheľa spoločnosti bez zázemia a akejkoľvek príslušnosti (Rootless), trpké spomienky na dievčenskú školu a nekalé praktiky jej študentiek (Girls), ťaživý pocit viny a neschopnosť odbremeniť sa (Guilty), či urputnú snahu odlíšiť sa od ostatných do takej miery, až stráca vlastnú identitu (Mowglis Road). V určitých skladbách sa prejavuje nábeh na trať dekadencie, napríklad, keď hľadá úľavu v alkoholickom opojení, aj za cenu jeho dočasného trvania (Shampain). Do piesní pretavila aj ironiu konzumnej spoločnosti, keď odetá v americkej vlajke spieva o nepriaznivých účinkoch USA na mentalitu človeka (Hollywood).

Electra Heart a.k.a kríza identity

Marina dokázala, že postavy sa nemusia striktne vyskytovať len v knihách alebo kinematografii. Koncept svojho druhého albumu totiž postavila na príbehu fiktívneho charakteru Electry Heart, ktorý predstavila ako svoje hudobné alterego. Prezentovala ho na verejnosti aj svojim vzhľadom, a to namaľovaným srdiečkom na ľavom líci. Electra reprezentuje ženu, ktorá v rámci prevencie pred sklamaním a nešťastím v láske poprie svoje ja a stane sa povrchnou, nedostupnou devou. Zahŕňa v sebe štyri archetypy – Housewife, Primadonna, Homewrecker, Idle Teen – čiže charaktery žien, ktorými sa stáva podľa ľubovôle a potreby (žeby bipolárna porucha?). Každá pieseň na albume sa dá tematicky priradiť ku príslušnému archetypu. Mrchoidná povaha Electry je podčiarknutá aj zmenou žánru na drzý elektropop, ktorým sa rozšírila Marinina fanúšikovská základňa. Názorným príkladom je diskofilne ladená skladba Primadonna, ktorá sa nanominovala na popredné priečky v hitparádach (komu sa v mysli hneď vybavila asociácia na sopránové „Primadonna girl, yeah..." ?) V podobnom znení sa nesú jej nasledovné kalibre Radioactive, Power and Control a How to be a heartbreaker. Ako album postupne plynie, naberá na spáde a vážnosti. Electra si uvedomuje, že zvolená cesta nie je správna, respektíve sa dráha jej cieľa neskrížila s dráhou reality. Vytriezvenie a bolestné precitnutie je vyjadrené v elektrobaladách State of dreaming, Lies, Buy the stars, či Starring role. Celá transformácia Electry od bezstarostného, citovo vyprahnutého tyrana až po zničenú ženu, sa nachádza v desiatich klipoch, ktoré zaradom vytvárajú menší film. Jedenásty klip predstavuje epilóg, v ktorom sa Electre vybavujú spomienky na život (scény z predchádzajúcich klipov), až nakoniec spácha samovraždu. Tým chcela Marina demonštrovať „korupciu samých seba", teda následky toho, keď človek zaprie vlastnú identitu.

Froot

Po pokročilých abstinenčných príznakoch sa fanúšikovia tohto roka dočkali tretieho albumu Froot. Oproti predošlým dvom je komornejší, charakteristické sú preň piesne s dlhšou stopážou. Hoci navádza atmosféru 70/80-tych rokov s nádychom súčasnosti, vďaka textom sa stáva nadčasovým. V skladbách sa zhmotnil strach z pominuteľnosti (Immortal), psychické dno a úpadok (Forget), či prekážky pri dosiahnutí šťastia (Happy). Zároveň však Marina na načrtnuté problémy pozerá pohľadom zrelšieho človeka a bez morálneho poučovania uvádza riešenia. Na albume sa tak nachádza dvanásť menších posolstiev, v ktorých slečna M. opäť potvrdzuje svoj vycibrený cit pre jazyk. Najväčším faktorom „psychickyťazničím" disponuje pieseň Savages, ktorá svojou melódiou pôsobí nevinne, no opis zvrátenej povahy ľudí a ich tendencii násilne prejavovať svoje zverské pudy spôsobuje zimomriavky. Skladba vznikla ako reakcia na atentát bostonského maratónu. Froot má trochu dlhšiu „inkubačnú dobu", no priamo úmerne sa s počtom jeho vypočutí zvyšuje nákaza a riziko neliečiteľnej diagnózy závisláčenia.

foto: www.saltartists.com

Death Cab for Cutie: Kintsugi

Vyzerá to tak, že rok 2015 sa vo svojom prvom štvrťroku stal nedobrovoľným svedkom niekoľkých nevydarených hudobných počinov indie rockových kapiel, na ktoré sme sa všetci tešili.

☐ **DOMINIKA SPODNIAKOVÁ**

The Decemberists počnúc a Belle and Sabastian končiac, ktoré dlho držali fakľu intelektuálneho, citlivého a zároveň zmysluplného undergroundu. Títo sa zdajú byť vo svojich najnovších počinoch akosi znechutení a unavení. Je však prinajmenšom smutné, že Death Cab for Cutie so svojim marcovým albumom Kintsugi až príliš prirodzene zapadli do tohto letargického vzorca. Kapela už dlhší čas drží pokope len na tenkých nitkách a zdá sa, akoby ich momentálnym zámerom bolo udržať kapelu vôbec pokope, na kvalitu hudby tak ostáva menej energie. Kintsugi je ich ôsmym albumom a svoj názov dostal podľa japonskej techniky reštaurovania keramiky.

Po tom, čo sa frontman kapely Ben Gibbard rozviedol s manželkou Zooey Deschanell a Chris Walla – gitarista a producent zoskupenia verejne oznámil svoj odchod sa zdá, že Death Cab for Cutie dosiahla bod, od ktorého sa začne písať ich nová história. To, či však bude spoločná, je nateraz neisté. Práve tieto rozpady a rozchody sú citeľné v každom tóne Kintsugi. Už pri prvej piesni "No Room In Frame" je Gibbardovo srdce tak presiaknuté bolesťou, že vám to pri počúvaní skladby priam trhá vaše vlastné srdce.

Album rozhodne neprekvapí. Neprináša nijakú inováciu, a aj napriek niekoľkým skladbám, ktoré majú potenciál stať sa hitmi ("No Room in Frame", "Little Wanderer" či "Black Sun") a v ktorých sa spája známa príjemná atmosféra kapely a skvelý zvuk pripomínajúci Arctic Monkeys, ostáva album prinajlepšom len na hranici priemernosti.

Avšak práve príbeh odohrávajúci sa za produkciou albumu a okolnosti, ktoré tvorbu ovplyvňovali, môžu byť tými faktormi, ktoré dodajú albumu Kintsugi aspoň z aktuálneho hľadiska hodnotu, rovnako ako nahé a úprimné tóny Gibbardovho spevu.

Slipknot: The Gray Chapter

Metalová kapela Slipknot sa po šesťročnej prestávke vracia s novým albumom The Gray Chapter. Po smrti basgitaristu Graya to s chalanmi nevyzeralo vôbec dobre, no fanúšikov potešili ďalším albumom.

☐ **DÁRIUS KOCIAN**

Názov novej dosky odkazuje na dve veci. Prvou je už spomínaná smrť Paula Graya (Grayova kapitola), ale aj na atmosféru samotného albumu (sivá kapitola). Album obsahuje celkovo 14 skladieb a je popretkávaný pokojnejšími momentmi, ktoré tak dávajú vyniknúť agresívnejším skladbám, ako sú Custer alebo Sarcastrophe. V porovnaní s predchádzajúcim albumom All hope is gone sa na tejto doske nachádza viac balád. Navyše sa v ich predchádzajúcom počine objavovali zväčša songy, v ktorých boli čisté vokály iba v refrénoch. V novom albume sa vokály nachádzajú na mnohých miestach, nastávajú nečakané prechody a Corey pracuje s hlasom lepšie ako kedykoľvek predtým. Výbornú prácu na albume majú na svedomí aj gitaristi so svojimi prepracovanými riffmi. Medzi najlepšie skladby albumu patria Devil in I, Sarcastrophe, If rain is what you want, Custer a XIX. Custer je song, ktorý sa nesie v rýchlom tempe a prechody nastávajú v správnom čase, dochádza tu k striedaniu čistého vokálu so screamom– to všetko v tejto piesni funguje tak, ako má. XIX je najlepším introm zo všetkých doteraz vydaných albumov. The negative one je song, ktorý nemusí každému sadnúť, zarytým fanúšikom kapely však určite sadne, pretože je to pieseň štýlom podobná piesňam z druhého albumu Slipknotu IOWA. Je príznačný svojou agresiou, rýchlymi gitarovými riffmi a jednoliatosťou s minimálnymi prechodmi. K menej vydareným piesňam albumu The Gray Chapter určite patria Lech či Skeptic.

Nový album je výborným návratom skupiny na hudobnú scénu. Prináša profesionálne

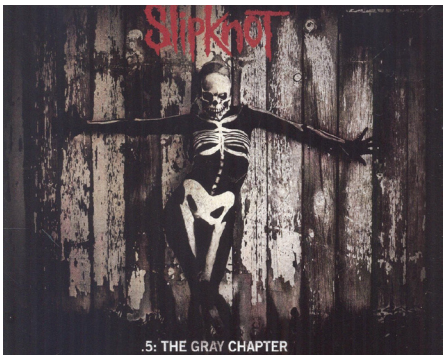

skĺbenie melodiky, agresie a rockovej hudby. Slipknot nikdy nešiel jednou cestou. Čo album, to iný štýl. No stále zostáva v svojej metalovej rovine, ktorú každým albumom obmieňajú a miešajú do nej nové prvky. Posledná doska je zmesou druhého a tretieho albumu, pričom z oboch si chalani vzali len to najlepšie. Výsledkom je skvelý album, ktorým si môžu získať nových fanúšikov.

OPLATÍ SA POČUŤ

MS MR – Secondhand Rapture Debut newyorského dua má predpoklady na to, aby zaujalo miesto na tróne nekonvenčného indie popu. Dokazuje to aj pieseň Bones, ktorá sa stala soundtrackom seriálového gigantu Game of thrones.

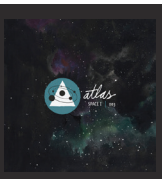

Sleeping at last – Atlas Cyklus piatich EPčiek pod názvom Atlas je overeným receptom na dôkladnú psychohygienu. Klavírne a husľové kulisy, texty a lahodne čistý spev vyhrocujú skladby do epických rozmerov, pričom si zachovávajú svoje nedefinovateľné čaro.

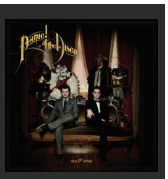

Panic at the disco! – Vices & Virtues Album so 14 ochutnávkami rocku s alternatívnymi prvkami, v ktorých frontman predvádza svoj hlasový rozsah a pohľad na svet podtrhnutý ironickými metaforami. Ikonickou sa stala pieseň The Ballad of Mona Lisa. (nm)

foto: renowendforsound.com, relevantmagazine.com, amazon.com, www.rollingstone.com, rockonphilly.com

Mohli dobyť Afriku a prekvapiť svet, no nestihli to

Pred 22 rokmi Zambia pri leteckom nešťastí prišla o celú futbalovú reprezentáciu. O samotnej havárii, ale najmä obrovskom nenaplnenom potenciáli futbalistov však vie len málokto.

JAKUB LIŠKA

Africa Cup 2012 Takto si uctil víťazný tím zo Zambie obete leteckej katastrofy.

Afrika je v dnešnom ponímaní svetového futbalu už stabilne zapísaná ako spoľahlivá zásobáreň talentov, z ktorých sa na európskych trávnikoch stávajú superhviezdy. Počiatky úspechov jednotlivcov ale museli položiť úspechy národných mužstiev. Tieto sa datujú najmä na začiatok 90. rokov minulého storočia, kedy na Majstrovstvá sveta v Taliansku 1990 vtrhol podceňovaný Kamerun. Hneď v úvode turnaja šokoval víťazstvom 1:0 nad ultrafavorizovanou Argentínou, dokonca vyhral svoju základnú skupinu. Cestu africkej senzácie zastavilo až vo štvrťfinále po tuhom boji a výsledku 3:2 Anglicko.

História však ukázala, že výsledky Kamerunu neboli senzáciou, ale razantným nástupom afrického futbalu vo všeobecnosti. Ku Kamerunu sa od roku 1994 pridala Nigéria, neskôr Senegal. Africké mužstvá si vďaka svojej prirodzenej rýchlosti a vysokej technickej vyspelosti vydobyli rešpekt a získali si aj srdcia miliónov fanúšikov na celom svete. „Keď sme mali svoj deň, mohli sme poraziť kohokoľvek," spomína bývalý kamerunský reprezentant Andre Kana.

Nespoznané hviezdy?

Bol tu však ešte jeden štát, ešte jedno africké mužstvo – Zambia, ktorú však ako futbalový národ pozná len málokto. No aj napriek tomu je zambijsky národný tím rokov 1988 - 1993 mnohými považovaný za jedno z najlepších afrických futbalových mužstiev všetkých čias. Nedostalo však príležitosť svoj potenciál ukázať svetu. Takmer všetci jeho členovia totiž 27. apríla 1993 zahynuli pri leteckej havárii neďaleko brehov Gabonu počas cesty na kvalifikačný zápas MS 1994 so Senegalom.

Najväčším úspechom Zambie na medzinárodnej scéne bola (a dodnes je) účasť na Olympijských hrách v Soule v roku 1988. Zambijské Chipolopolo vyhralo svoju skupinu a vo štvrťfinále vypadlo až s favorizovaným Západným Nemeckom, ktoré malo vo svojom strede také hviezdy ako Fritz Walter alebo Jurgen Klinsmann. Tím bol veľmi mladý, ale na turnaji nepopierateľne ukázal, že s ním do budúcna treba počítať. Pôsobivá a zároveň potenciál mužstva odrážajúca bola najmä výhra 4:0 nad silným Talianskom, o ktorej anglický denník The Independent napísal. „Nebolo to šťastné alebo ubránené víťazstvo outsidera 1:0. Toto bol výsledok absolútnej nadvlády."

Pred vrcholom ku dnu

Popularita a kvalita futbalu v Zambii začala strmo stúpať už od začiatku 80. rokov. Na jeho podporu prúdili veľké finančné prostriedky zo strany vlády, z veľkej časti získané rozšírenou ťažbou medi v krajine. Avšak zásadnú úlohu pri rozkvete futbalu hral aj dlhoročný zambijsky prezident Kenneth Kaunda. Futbal miloval a strhol k nemu aj celý národ.

Paradoxne, v časoch najväčších úspechov či skôr keď ešte len mali prísť, začali finančné zdroje dochádzať. Hospodárstvo krajiny sa zhoršovalo a Zambia priam symbolicky v roku 1988 pre nedostatok peňazí neštartovala na Africkom pohári národov. Tím okolo hviezdneho útočníka v službách PSV Eindhoven Kalusha Bwayu sa napriek všetkému aj naďalej držal v popredí. O účasť na MS 1990 v Taliansku prišiel až v závere africkej kvalifikácie po porážke s Tuniskom.

V roku 1991 medené bane prešli spod vlastníctva štátu do súkromných rúk, financovanie futbalu sa zaseklo a najmä drahé cestovanie na kvalifikačné zápasy sa stávalo čoraz väčším problémom. Nie však iba hospodárske výsledky stáli v ceste rozkvetu reprezentačného tímu. Druhou ranou, ktorú musela Zambijská futbalová federácia (FAZ) riešiť, bol útek jej samotného prezidenta Jabesa Zulu v auguste 1992 aj s peniazmi určenými na kvalifikačný cyklus MS 1994. Národný zväz bol tak v rámci šetrenia na prepravu nútený využívať zastarané lietadlá Buffalo armádneho letectva namiesto drahších charterových letov.

Vodca ostal vodcom

Technický stav lietadla bol tak zlý, že napríklad pri preletoch ponad oceán pilot trval na tom, aby mali hráči oblečené záchranné vesty. Sám hviezdny Bwaya často položartom prorokoval: „Chlapci. Toto lietadlo nás raz zabije." Osudného letu do Senegalu, kde mala Zambia v pláne predĺžiť svoju kvalifikačnú neporaziteľnosť, sa však nezúčastnil. Pre klubové povinnosti v Európe boli spoločne s Charlesom Musondom z Anderlechtu Brusel nútení cestovať individuálne, čo im zachránilo život.

Podľa výsledkov vyšetrovania bola príčinou havárie porucha a vznietenie jedného z motorov technicky zastaraného lietadla. Pri havárii zomrelo všetkých 25 ľudí na palube. Medzi nimi aj šesť hráčov základnej olympijskej jedenástky z roku 1988 a 19-ročnej vychádzajúcej hviezdy Mosesa Chikwalakwalu.

Zambia sa aj napriek leteckému nešťastiu odmietla vzdať. Kvalifikáciu po odložení zápasov dohrala s novovytvoreným mužstvom

foto: talksport.com, zambianeye.com

v duchu pamiatky a pocta vyšla takmer dokonale, keďže o kvalifikačnú miestenku prišla až tesnou finálovou prehrou 2:1 s neskôr úspešnou Nigériou. „Boli sme tím, ktorý mal s istotou na Majstrovstvá sveta, ale my sme chceli dosiahnuť niečo ešte väčšie," zaspomínal si na bývalých spoluhráčov ich vodca a najväčší klenot Kalush Bwaya, dnes prezident zambijskej futbalovej federácie. Už 22 rokov môžeme iba hádať, či a o koľko prípadných prezentácií „absolútnej nadvlády" futbalový svet pri brehoch Gabonu prišiel.

Hokejový nezmar Jaromír Jágr

Písal sa rok 1990, keď Jaromír Jágr nastúpil na svoj prvý zápas NHL v drese Pittsburghu Penguins. Bol to obyčajný 18-ročný chlapec z Kladna, ktorý mal však neobyčajnú chuť hrať hokej a bol ochotný spraviť všetko pre to, aby sa stal najlepším hokejistom na svete. Kto by bol vtedy povedal, že český legionár, dnes už hráč Floridy Panthers, bude hrať v NHL na vrcholovej úrovni aj v roku 2015?

TOMÁŠ KUBEJ

Jágr je štvrtým najúspešnejším hráčom v histórii NHL.

V februári tohto roka oslávil Jágr 43. narodeniny. Len pre zaujímavosť, jeho spoluhráči z prvého útoku Panthers nemajú toľko rokov dokopy, veď ľavé krídlo Jonathan Huberdeau bude mať v júni 22 rokov a center Aleksander Barkov oslávi v septembri dvadsiatku. Napriek tomu sa cíti nestarnúci Čech stále mladý a plný energie, čo očividne prospelo aj dvom spomínaným mladíkom a vychádzajúcim hviezdam Floridy, ktorí sa po jeho príchode herne prebudili a ich produktivita stúpla. "Mnoho ľudí si myslelo, že už končím, ale títo mladí chalani (na Floride) mi dali novú energiu, ďalší život. A ja som šťastný, že môžem ďalej hrať," povedal Jágr na stránkach Panthers.

Aj vedenie Floridy si pochvaľuje Jágrov prínos pre klub a minimálne budúcu sezónu bude český velikán hrať v najkvalitnejšej hokejovej lige na svete. "Sme extrémne radi, že sme s Jaromírom predĺžili zmluvu," uviedol generálny manažér Dale Tallon. "Vedľa Alexandera Barkova a Jonathana Huberdeaua okamžite zapadol. Jeho prístup má na kabínu nášho tímu ohromný vplyv."

Prebudenie Floridy aj Jágra

V dvadsiatich zápasoch, ktoré stihol odohrať za Floridu počas tejto sezóny, dokázal streliť 6 gólov a na ďalších 12 prihral. Pripísal si tak 18 kanadských bodov, čo je v priemere takmer bod na zápas. Pritom za New Jersey získal od začiatku sezóny 29 bodov za 11 gólov a 18 asistencií, na čo potreboval až 57 zápasov, keďže hlavne v posledných vystúpeniach v drese diablov dostával čoraz menej priestoru na ľade. Po príchode na Floridu sa všetko zmenilo. Jágr začal hrať aj presilovky a bol na ľade vždy, keď išlo do tuhého. Tréner mu veril a vedel, že skúsený hráč môže v rozhodujúcich momentoch mužstvo podržať, za čo sa mu muž s číslom 68 odvďačoval skvelými výkonmi. Okrem toho, že sa presadil individuálne a prilákal na domáci štadión množstvo fanúšikov, bol veľkým prínosom aj pre svojich spoluhráčov. Po jeho príchode sa Florida neuveriteľne zlepšila, začala vyhrávať zápasy a dokonca bojovala o postup do play-off, nakoniec jej však tesne unikol.

"Cítim, že ma tu chcú," uviedol Jágr po poslednom zápase sezóny, paradoxne proti svojmu predchádzajúcemu klubu New Jersey Devils, v ktorom si pripísal dva body a zároveň zaznamenal aj víťazný gól. Zároveň dodal: "A ja tu chcem byť tiež. Tento tím milujem." Na svojej FB stránke vyzdvihol mladé mužstvo Floridy a z nasledujúcich slov je jasne cítiť, že Jágr sa na Floride udomácnil a chce tam hrať čo najdlhšie: „Škoda, tento rok to nevyšlo, ale počasie a mužstvo (plné mladých hráčov) je tu výborné. Myslím, že do dvoch rokov môže Florida Panthers pomýšľať na Stanley cup."

Najlepší Európan v histórii NHL

V histórii NHL ako prvý Európan prekonal hranicu 1 800 kanadských bodov a posunul sa tak na 4. miesto historických štatistík. Pred ním sú už len takí velikáni ako Wayne Gretzky, Mark Messier či Gordie Howe. Po skončení základnej časti sezóny 2014/2015 má na svojom konte 1 550 zápasov, v ktorých si pripísal 722 gólov a 1 080 asistencií, čo v konečnom súčte znamená 1 802 kanadských bodov.

Zaradí sa raz hneď za Gretzkeho?

Jágr momentálne stráca 48 bodov na tretie miesto v tabuľke štatistických lídrov celej histórie NHL. Pomyselnú bronzovú pozíciu v súčasnosti okupuje Gordie Howe, ktorý má na svojom konte presne 1850 kanadských bodov. Určite je v Jágrových silách v budúcej sezóne nazbierať 48 (a viac) bodov a dostať sa na tretiu pozíciu. Ak by v NHL vydržal aj dlhšie, môže sa dostať dokonca až na druhé miesto, to zatiaľ patrí Markovi Messierovi za 1887 bodov. Za dve sezóny by Jágr mohol zaznamenať viac ako 85 kanadských bodov, no to, samozrejme, záleží od viacerých faktorov. Uvidíme, či famózny Čech v NHL ostane aj dlhšie, zatiaľ o konci kariéry neuvažuje a aj zdravie mu slúži ako za mlada.

Keď už spomíname štatistických lídrov, prvé miesto patrí legendárnemu Wayneovi Gretzkemu. Jeho 2857 kanadských bodov už sotva raz niekto dosiahne. Len jeho 1963 asistencií by stačilo na prvé miesto v kanadskom bodovaní hokejistov NHL všetkých čias.

foto: isportsweb.com

O koláči, alebo ako si osladiť život, keď nejete sladké

PAULA BEINSTEINOVÁ

V tráve vykúkajú farebné kvety, stromy rozkvitli do plnej krásy, vtáčiky štebotajú. Veru, zas prišiel máj, ten lásky čas, ako sa spieva v známej piesni. Dievky postávajú pod rozkvitnutou čerešňou, dúfajúc, že okrem toho vrabca na konári sa tu objaví aj iný švárny šuhaj. A ak nie, nuž, musia si vystačiť s tou láskou neláskavou akosi po svojom. Veď ju pestujeme nielen k ľuďom, ale aj k umeniu, kultúre, hudbe, tanci, dobrej knihe... a k maškrtám. „Mala by si písať viac príbehov," povedal mi raz pri koláčiku môj chlap. Ako keby to bolo také jednoduché!

„Ale to sa nedá len tak, musím mať inšpiráciu," oponovala som. Neviem ako ostatní, ale ja neviem písať zakaždým, keď by som aj chcela. Potrebujem tú povestnú múzu. Mám pocit, že tá moja pritom nie je vôbec povestná, ale ozajstná. Vždy, keď zažijem nejakú príhodu, ktorá by stála za zmienku, cítim, ako ma moja múza „nakopne". Inokedy môžem prežiť hocičo a... nič. „Tak si niečo môžeš pokojne aj vymyslieť," povedala mi moja predrahá polovička.

„Ja si neviem vymýšľať. A ani si nechcem vymýšľať. Nedá sa písať o hocičom," pokračujem. „Čo mám napísať o tom, ako si práve zjedol tento koláč? To sa nedá!" zvýšim hlas.

Neskôr mi napadlo, len tak, akoby mi to pošepla moja múza: Čože by sa nedalo, dá sa! A tak som si povedala, že presvedčím samu seba a napíšem. O koláči. O mojom mužovi. O...

Vzťah s mojim chlapcom ma neustále presviedča o pravdivosti výroku: protiklady sa priťahujú. Hoci v zásadných veciach sa zhodujeme, v iných máme na míle vzdialené názory alebo zvyklosti. Jeho logické myslenie je geniálne. Zato moje logické myšlienkové pochody veru ďaleko nezájdu. V cudzom meste sa ihneď zorientuje a vie, kade ísť, akoby tu prežil celý život. Ja zamierim vždy na opačnú stranu. On je odvážny a zhovorčivý, ja šedá myška. Môj muž pije pivo, ja víno. On miluje mäso, ja ho nevyhľadávam. A keďže som spomínala koláč, nedá mi nepovedať, že on zbožňuje sladké, ja ho za to hreším. A on vie, že ho vyhreším, preto na mňa skúša svoje triky. Naučil sa ma pýtať. Tak aj teraz. „Môžem si dať ešte jeden koláčik?" spýtal sa tichým hláskom sprevádzaným nevinným pohľadom malého dieťaťa. Takému pohľadu sa nedá povedať nie. Hoci môj mozog rýchlosťou svetla vyráta kalorickú hodnotu maškrty a jej fatálne následky na index BMI, odpoviem kladne. „No daj si," vravím, ale neodpustím si: „Čo už s tebou." Nie že by som nemala rada sladké, ale akosi sa mi nežiada. Na sladkosti ani nemám chuť, život si sladím medom a ovocím, viac mi netreba. Môj muž si zase rád dopraje, a práve v tomto sa azda najsamnajviac na svete líšime.

A tak môj muž zjedol jeden koláč a po ňom ešte ďalší. Možnože keď som odišla, na plechu už nezostalo nič. Aj keď sa snažím o nejaké náznaky nesúhlasu, nemôžem, a ani nechcem upierať mu pôžitok. Veď, koniec-koncov, môj chlap je veru poriadny gurmán. Na druhej strane aj ja milujem istý druh sladkého. Nič nie je lepšie ako sladký bozk, ktorý mi dá moja silnejšia polovička hneď potom, ako doje čokoládu...

Karikatúra

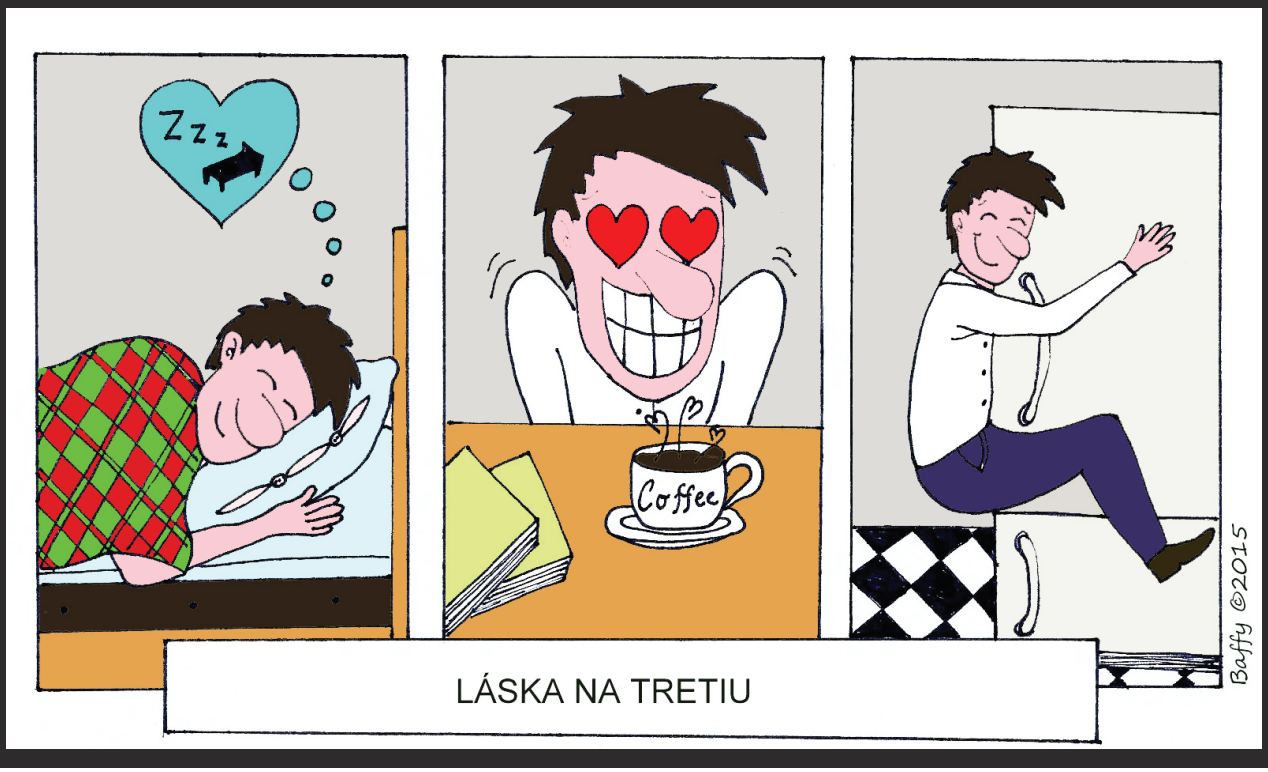

foto: Michal Koliba, karikatúra: Barbora Kubovová

Autoportrét

Mať vlastný názor, zastávať svoj rebríček hodnôt, a pritom nebyť proti všetkému a všetkým len preto, že to je IN? Myslím, že sa to dá. Síce s pečiatkou hipster, ale veď to je jedno, ako si vás zaškatuľkujú. Ja sa vidím takto a musím povedať, že som spokojný.

Druhý život

Športy sa väčinou delia na kolektívne a individuálne. Žiaľ, ich rozdelenie je skresľujúce. Kolektívne ľudí rozdeľujú, a individuálne, naopak, utužujú. Práve vtedy si hovorím - vďaka Bohu za skateboarding.

KÚ ŠPORTOVÉ NOVINY

AJ TIETO NOVINKY VÁM PRINÁŠA ŠTUDENTSKÁ TV UNICA.

FILM SHOT